

ÖZET

16. asır, Osmanlı şiirinin her alanda zirvede olduğu bir dönemdir. Bu dönemde dinî-tasavvufî-ahlâkî mesnevîlerin muhteva yönünden bir hayli zengin olduğu bilinmektedir. İncelenen mesnevî ahlâkî-didaktik bir eserdir. Nasihatnâme türünün bir örneğidir.

Bu makalede de 16. yüzyıl şairlerinden Emîrî ve Sohbet-nâme adlı mesnevîsi ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Emîrî, Sohbetnâme, nasihatnâme, Divan Edebiyatı.

EMİRİ AND HIS SOHBET-NÂME

ABSTRACT

The 16th century is a period that Ottoman's poem is on the top for every situation. In this period it's known that religious, mystical and ethical mesnevîs were very wealthy for content. The mesnevî investigated is a ethical-diphtheria mesnevî. It is a model of Nasihatnâme sort.

In this article mesnevî called Sohbet-nâme of Emîrî who lived in 16th century one of the Divan Literature poets is going to be presented.

Key Words: Emîrî, Sohbetnâme, nasihatnâme, Divan Literature.

16. yüzyıl Osmanlı Devleti'nin gücünü kanıtlaştığı bir dönemdir. Anadolu kesin bir Türk yurdu olmuş, Suriye, Hicaz ve Mısır ülke topraklarına dahil olmuştur. Kanunî Sultan Süleyman döneminde ise Avrupa sınırları zorlanmıştır.

Ülkenin ekonomik ve sosyal durumunun son derece müsait olması edebiyat ve sanatı da olumlu yönde etkilemiştir. Fethedilen topraklardaki sanatçılar ülkeye getirilmiş ve bizzat sultan tarafından taltif edilmişlerdir.

Bu yüzyılda İran şiirinin etkisi görülmeye devam etse de Fuzûlî, Bâkî, Hayâlî gibi Türk şairlerinin de örnek alabileceği usta şairler yetişmiştir. Şiir tekniğindeki başarı ve aruzun ustalıkla kullanılması, zengin hayal dünyası ve İran şairlerinde bulunmayan incelikler bu dönem şiirine taşınmıştır. Artık şiir kendi üslubunu kazanmıştır.

16.asır Osmanlı şiirinin her alanda zirveye taşındığı bir dönemdir. Bu dönemde dinî-tasavvufî-ahlâkî mesnevîlerin muhteva yönünden bir hayli zengin olduğu bilinmektedir. Dinî içerikli konular genellikle Allah'ın 99 güzel ismi, mevlidler, gazavatnâmeler, v.s. olarak belirlenmiştir. Nasihat-nâmeler genellikle daha çok sultanlara ve şehzadelere sunulmak üzere eğitimde önemli bir yer teşkil etmektedir.

Eser, Atatürk Üniversitesi Seyfettin ÖZEGE Kitaplığında Agah Sırrı Levent Yazmalar Kataloğu 415-416 numara ile kayıtlıdır. Eser 28a-62a varakları arasındadır.

Eserin transkripsiyonu yapılırken metin esas alınmıştır. Yazımında hata yapılmış ya da unutulmuş noktalardan doğan yanlışlar sözlükler esas alınarak düzeltilmiştir. Silik kısımlar köşeli parantezle gösterilmiş ve tahminî ifade belirtilmiştir.

EMİRİ

Sultan Bayezid ve Sultan Selim dönemlerinde Nakîbü'l-Eşrâf'tır. Asıl adı Mevlânâ Seyyid Mahmud'dur, Emîrî Bursalı'dır. "Sultan Bayezid'in hocası Seyyid Abdullah'ın oğlu olup Seyyid olduğu için Emîrî mahlasını"¹ kullanmıştır. Terbiyesini ve eğitimi Molla Kırımı'den almıştır. Sehî Bey tezkiresinde Sultan Bayezid'in hocasının oğlu olduğunu zikreder. "İlme

* Bu makalenin hazırlanışında büyük yardımını gördüğüm değerli Hocam Prof. Dr. Atabey KILIÇ'a ve gerek bu makalenin gerekse diğer çalışmalarında yardımını ve ilgisini bir an olsun eksik etmeyen değerli Hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet Dursun ERDEM'e teşekkür ederim.

* Arş. Gör., Erzincan Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, sibelust@hortmail.com

¹ Tezkirelere göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Haluk İpekten, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. 942, Kaynak Eserler Dizisi-12, Yorum Mat., Ankara -1998, s.112

çalışırken salâha meyl edip zühd ve takva mesleğine yöneldi”² diyerek kişilik özelliklerinden bahseder: “Salâhiyetli, faziletli, âbid, zâhid, salâha ve ilme alâkadar, müslümanların du‘asından yardım dilendiği, du‘ası makbul bir aziz idi. Sohbeti rahatlatıcı, kelimeleri gönle hoş gelen ve akıcı, tabiatının letafeti sonsuz, sözünün nezaketi nihayetsiz idi.”³ Latifi de tezkiresinde Sehî Bey’in söylediklerini doğrular nitelikte tespitlere yer verir. Latifi şunları söyler: “ Bilgin, zâhid, nefsini eğitmiş, mücahid, aziz idi. ”⁴ Kişiliğine ilişkin sözlerine ilâve olarak şiiri için de yüceltici ifadelere yer verir. “Başka martifetlerine ilâve olarak şiir alanında ikinci Hassan, kasidede Zâhir ve Hâkânî idi.”⁵

Emîrî’nin ölümü hakkında iki tezkirede farklılıklar mevcuttur. Latifi’de “Sultan Süleyman tahta geçince fanilik âleminden ebedîlik âlemine göçtü”⁶ü ifade edilirken Sehî Bey’de ise “Sultan Selim Hazretlerinin zamanında vefat etti”⁷ği belirtilmiştir.

İki tezkirede de Emîrî’nin Sultan Bayezid için söylediği kasideye yer verilmiştir.

İki cihânı iki Bâyezide kıldı tufeyl
Hudâ kılıp nazar-ı lutfâ herbirin manzûr
Birisî âlem-i ma’nâda şöhre-i âfâk
Birisî sûret-i mânâda gün gibi meşhûr
Birisî mehbit-i envâr-ı feyz-i Rahmânî
Birisî rehber-i ecnâd-ı gâziyân-ı gayûr
Anın fezâyili Hak fazlı gibi madûd
Bunun hasâyili Hak lutfu gibi nâ- hahsûr
Bu verdi şer’î esâsına sıdk ile ahkâm
O kıldı zühd diyârını aşk ile ma’mûr
Şemâyili mütênâhî degil çü her birinin
Gerek birisine sarf ola mâ- hüve’l-nakdur
Zihî merâsim-i cûdun mürebbiyü’l-fuzalâ
Levâiyih-i himemin feyz-bahş-ı ehl-i huzûr⁸

SOHBET-NÂME

Eser, geleneğe bağlı kalınarak olarak Arapça yazılmış, Allah’a şükür içeren kısa bir bölümle ve iki beyitlik Farsça bir şiirle başlar.

Arapça ibarelerle Hz. Peygamberin sıfatları ifade edildikten sonra Farsça iki beyitle bu ibareler tekrarlanır. Ardından Hz. Peygamberin mucizelerden bahseden Farsça bir bölüm bulunur.

Daha sonra Besmele kısmı gelir. Bu bölümde Allah’ın sıfatları, kainat üzerinde hükümlerinin can bulduğu izler sıralanır. Evrende bilinen ne varsa hepsi O’nun varlığına delalet eder.

Kamu eşyâyı halk iden Kerîm ol
Îlâhî vü râzık u Hayy u Rahîm ol

Bu bölümün sonunda şair;

Emîrînün du‘asın müstecâb it
Bu sohbet-nâmesin rengin kitâb it

beyitiyle hem kendi ismini hem de eserinin ismini zikrederek duasının kabul, eserinin de güzel ve faydalı olmasını diler. Bu beyitle şair ilk defa kendi adını ve kitabının adını belirtmiştir.

Daha sonra tevhid kısmına geçilir. Tazarru’ ve Na’t ‘ten sonra dönemin sultanı hakkında Medhiyye yer alır.

Mukayyeddür cihanda ‘adl ü dâd

² Mustafa İsen , Heşt- Behişt, Sehî Bey , Akçağ Yay. , 1.Baskı , Ankara – 1998 , s. 105

³ Heşt- Behişt, a.g.e., s.105

⁴ Mustafa İsen , Latifi Tezkiresi, Latifi, Akçağ Yay. , 1.Baskı , Ankara –1999 , s. 157

⁵ Latîfî Tezkiresi, a.g.e., s.157

⁶ Latîfî Tezkiresi, a.g.e., s. 157

⁷ Heşt- Behişt, a.g.e., s.105

⁸ Heşt- Behişt , a.g.e., s. 105

Hudâ virsün murâdın hân murâd

Ardından kitabın yazılma sebebinin belirtildiği kısma yer verilir. Şair, bir sabah yalnızken bu kitabı yazmak için ilham alır.

Bu kısımda kitabın bölümleri, içeriği, adı hakkında da bilgi verilir.
Dinildi evvelâ bir aşk-nâme
Anunla imtihân olındı hâme

Bu sohbet-nâme ola on makâle
Kıla her nev' i bir gûne imâle

Bu bölümün ardından 'Kelâm-ı Çend der Sohbet-i Vefâ' adlı bölüme geçilir. Bölüm bir 'Hikâyet', 'gazel', ve sonunda 'bakiyye-yi suhen' kısımlarından oluşur ve 'bakiyye-i suhen' ile de anlatılanlar özetlenir. Ardından kitabın asıl kısmını oluşturan 10 Makalenin anlatıldığı bölüme geçilir.

Her bir makaleyi konuyla alâkalı bir hikâye, gazel ve sözün toparlandığı bakiyye-i suhen kısmı takip eder.

Bu bölümü eserin Hatime kısmı takip eder. Ayrıca tarih-i Sühen-ver kısmında;
Bu vârid oldı itmâmına târîh
Bu sohbet-nâmedür oldı "sâhib-dilâne"

beytinin ikinci mısraındaki "sâhib-dilâne" ifadesi ile eserin yazım tarihi belirtilmiştir. Ebced hesabıyla Hicri 999 tarihini miladi 1581 tarihini gösterir. Eserde 54. varak kayıptır.

Eser, 16.yüzyıla ait olup çeşitli meslek gruplarına ve insan gruplarına ilişkin sınıflandırmalar yapılmış. Sınıflandırmaya dâhil edilen insan tiplerinin tutum ve davranışları, klâsik davranış kalıpları belirtilmiştir.

Eser, adından da anlaşılacağı gibi nasihat-nâme türüne bir örnektir.

Nasihat-nâmeler, insanlara doğruluk, saygı, sevgi, bilgi edinme, ahlâk, v.s. gibi konularda öğüt verme amacıyla yazılan manzum veya mensur eserlerdir.

"Yazılış amacı; insanlara yol göstermek ve öğüt vermek olan nasihat-nâmeler manzum veya mensur olarak yazılıp, kişilerin günlük hayatlarında kendi durumlarını daha güzel bir zemin hazırlamalarını temin ve bilgi vermek gayesiyle"⁹ hazırlanırlar.

Agah Sırrı Levend, nasihat-nâme türünü 'Ahlâkî' eserler başlığında bir alt başlık olarak değerlendirir. "ümme çağında ahlâkın kaynağı dindir. Din 'hayr' ve 'şer' in tanrı'dan olduğunu bildirir. 'İrade-i cüz'iyeye' sahibi olan insan, bu iradesiyle hayrı işleyecek, şerden kaçınacaktır. Hayrın amacı 'hayr-ı a'lâ'dır. İnsan, kendine ve başkalarına karşı yükümlü olduğu görevleri tanıyıp yerine getirmek, güzel huylar edinip iyilik etmekle buna erişebilir."¹⁰

"Nasihat-nâmelerde insana yaşam sürecinde en doğruyu bulmak ve uygulamak yolunda hizmet önemli olduğu için dinimizin ve yüzlerce yıllık milli kültürümüzün değerleri bir bütünlük içinde yazdıkları çevrenin sosyal tarihî durumu hakkında bilgi veren kaynaklar durumundadır."¹¹

Nasihat-nâme türü, Türk edebiyatına İran ve Arap edebiyatlarından geçmiştir. Öğretici niteliktedir. Keza içinde atasözleri, özdeyişler, din büyüklerinin, tarikat ulularının seçilmiş sözleri, bazen manzum bazen mensur olarak yer alır. Nasihat-nâmelerin içinde yalnız dinî nitelikte olanları, Kuran ve hadislerden bir takım örnek sözler alınarak yazılanları da vardır. Karaçelebizade Abdülaziz Efendi'nin Gülşen-i Niyâz'ı bu türe bir örnek teşkil etmektedir.

Sohbet-nâme'de çeşitli insan tiplerine yer verilir. Tarikat ehli kişiler, âlimler, v.s. şairin örnek tipleridir. bu tiplerin nasıl olduklarının, nasıl olmaları gerektiğinin soruları eserde cevap bulur.

Eser, mesnevî nazım şekliyle yazılmıştır. Öğretici nitelikte olmasına rağmen arapça ve Farsça kelime ve ibarelerin bir hayli olduğu görülmektedir. Eserde varak numaralarına göre istenilen konunun çabuk bulunması için bir fihrist verilmiştir.

METİN FİHRİSTİ

⁹Abdurrahman GÜZEL, a.g.e., s. 705

¹⁰Agah Sırrı LEVENT, Türk Edebiyatı Tarihi.

¹¹Abdurrahman GÜZEL, a.g.e., s. 705

- 28b – 29b: Tevhîd
 30b : Münâcât
 31a : Tazarru^c
 31b : Na' t- ı Seyyidü'l- Mürselîn 'Aleyhi's-salâtu ve's-selâm
 32a : Der Medh-i Sultân-ı Zamân Ebbedallâhu Devlete Hü
 32b : Sebeb-i İmlâ-yı Kitâb
 34a : Kelâm-ı Çend Der Sohbet-i Vefâ
 34b : Hikâyet
 35b : Gazel
 36a : Bakıyye-yi Sühen
 36b : Makâle-yi Evvel Der Edeb-i Ehli'î Hükm ü Fermân
 37b : Hikâyet
 39b : Gazel
 39b : Bakıyye-yi Sühen
 40a : Makâle-yi Duvvum Der Edeb-i Ehl-i Tarikat
 41a : Gazel
 41a : Bakıyye-yi Sühen
 41b : Hikâyet
 42a : Makâle-yi Duvvum Der Edeb-i Sohbet Ehl-i Âlimân
 43b : Gazel
 43b : Bakıyye-yi Sühen
 44a : Hikâyet-i Cevân-ı Müeddeb
 44b : Makâle-yi Çarum Der Edeb-i Ehl-i Dünyâ
 45a : Gazel
 45b : Bakıyye-yi Sühen
 46a : Hikâyet-i Necîl
 46b : Makâle-yi Pencüm Der Edeb-i Fakîrân
 48a : Gazel
 48a : Bakıyye-yi Sühen
 48b : Hikâyet
 49a : Makâle-yi Şeşum Der Edeb-i Müsâfir
 50a : Gazel
 50a : Bakıyye-yi Sühen
 50b : Hikâyet
 51a : Hikâyet-i Cevân-ı Sâni
 52a : Makâle-yi Heft Dum Der Edeb-i Ehl-i Fütüvvet
 52b : Hikâyet-iMüsâhib Ki Fedâ Kerde
 53b : Gazel
 55a : Bakıyye-yi Sühen
 55a : Makâle-yi Heşt-Dum Der Edeb-i Ehl-i Aşk
 55b : Hikâyet-i Aşk Der Ki Can Fedâ Kerde
 56a : Makâle-yi Nuhhum Der Edeb-i Hüb-Rûyân
 56b : Hikâyet-i Hüb Rûy-ı Zişt Hü
 57b : Hikâyet-i Hüb Rûy-ı Bâ Hayâ
 58a : Gazel
 58a : Bakıyye-yi Sühen
 59a : Okunamamıştır.
 59b : Hikâyet
 59b : Münâcât-ı Hâtîme-yi Hikâyât
 60b : Târih-i Lafzî
 60b : Târih-i Sühenver
 61a : Sühen-i Lâyiha
 61b : Hâtîme-yi Kelam ve's-selâm

[28b] ⁽¹⁾Elhâmdüli'l-lâhi il-lezi ce' ale el-insân şâhibü'l-beyânî ve şanihim biluṭṭfihî ⁽²⁾ani'l-ḥalîlî ve'-nuḫşân ve zeyyene ḳulube'l-mü'minîne bi'l-îmân ve meyyeze maḳâdîre ⁽³⁾l-enâmi biḥasebi'ş-şâni ve'l-irfân ve şerreḫe şudûre'l-ârifîne biziyâ'î ⁽⁴⁾l-aḳl ve'l-iz'ân ve e' adde li'l-muḫsinîne'n-ni'ame elletî yu' cizu' an vaşfihâ el-lisânu

⁽⁵⁾**Beyt**

Mîkonem bâ ḥamd süḫân ibtidâ
Güş mârâ der resed ez-vey nidâ
⁽⁶⁾ Cümle şey tesbîḫ ḫ'ân ḳadreteş
Zikr-i ḥamdeş ez-dilem nâyed cüdâ

⁽⁷⁾Ve'ş-şalâtü's-selâmu 'alâ nebiyyunâ Muḫammed afzal el-enbîyâ'ı ve'l-etḳiyâ ve alâ âlihi

⁽⁸⁾Ve'ş-şahâbe ve't-tibâi ve'l-evliyâ
Ân binî şod efzal ve ḫayru'l-beşer
⁽⁹⁾Müşrikîn râ yâft ân feth ü zafer
Hest dîneş tâ ḳiyâmet üstüvâr

⁽¹⁰⁾Mu'ciz-i âteş-i der-felek-i şaḳḳu'l-ḳamer. Biḫamdillâh ol nebîniñ risâletine iḳrâr. Ve ⁽¹¹⁾muḫabbeti cân u gönülde bî-şumar olmak ruzî oldı. Biḫamdillâh murâdın kerde ta'lîm-i ⁽¹²⁾dil-virân mâzân yâft termîm. Nûr-ı nübüvvetleri Raḫşân. Risâletlerine iḳrâr ⁽¹³⁾ḳılan ehl-i î'mândır. zihî mürşîd ki ilḳâ kerd tevḫîḳ eḫâdîş-i şerîfeş hest taḫḳîḳ.

[29a] ⁽¹⁾Kelâm-ı ḫaḳ mu'cizâtları ve aḫlâk-ı ḫamîde ile şıfâtları meşhûr enâm olub ḫaḳ-ı 'azîm ⁽²⁾ve medh. Medḫ-i zât-ı şerîfleri vâḳia' olub memdûḫ-ı ins ü cân ve şâhibü'l-beyân ve faḫr-ı ehl-i î'mândur.

BeytMerâ faḫrest taşdıḳ-i kelâmeş

⁽⁴⁾Nüvişte ber serîr-i 'arş nâmeş
Şalâteş zikr-i ḳalb-i 'âbidîn est
⁽⁵⁾'İbâdet bûd tekrâr-ı selâmeş
Ḥamd-ı Ḥudâ ve şalât-ı Muştafâ 'aḳîb

⁽⁶⁾Zâlik İnest 'arz-ı ḫâlem sebeb İn bûd üftâde maḳâlem. Bu bende-i ḫâk-sâr ⁽⁷⁾ve nâtüvân-ı bî-miḳdâr. Faşl-ı zemistândan âzâd ve eyyâm u bahâr ermekle ḫâtıra ⁽⁸⁾nev-mâgüşâd. Düşüb evḳât-ı bahârda cümle ḫaḳ seyr ü sülûḳe şevḳ ⁽⁹⁾gösterdikleri zâhir u mütebâdirdür ve bu şöḫbet-nâme maḳbûl nüḳûş-ḫâme olmağı ⁽¹⁰⁾ba'zî iḫvân-ı ma'ḳûl ve maḳbûl görmegin. Zi-men İn nükte râ ma'zûr mîdâr ⁽¹¹⁾ki el-me'mûr-ı ma'zûr âmed aḫbâr. tevâif-i muḫtelîfe firâvân. Ve bî-pâyândur. ⁽¹²⁾İkin cümleden olan iki ehl-i zevḳ ve kimi ehl-i şevḳ olanlarıñ şöḫbeleri beyân ve ḫaşlet ⁽¹³⁾nî-kûları a'yan olunmaḳ mülâḫaza olunub bu şöḫbet-nâme nüḳûş-ḫâme üzerine ⁽¹⁴⁾imâle olub âdâb-ı şöḫbete münâsib birḳaç ḫikâyet daḫı rivâyet olunub ⁽¹⁵⁾maḳşûd-ı yârândan du'â ve şenâdur ve zikr-i bi'l-ḫayrdur.

Beyt

⁽¹⁶⁾Ḳuşûr-ı luṭṭfîla olunsa mestür
Du'â-yı ḫayr idenler ola maḡfûr
⁽¹⁷⁾Kerîm olan dirîḡ itmez du'âyı
Du'â ile olur ervâḫ mesrûr

[29b] Bismi'l-laḫi'r-raḫmanı'r-raḫîm

1 Ḥudâ nâmıyla irer ḳalbe tevḫîḳ
Ḳılur ḳularını erbâb-ı taḫḳîḳ

Ḥudânîñ vaḫdetine ḳıldım iḳrâr
Dem-â-dem dilde zikri ola tekrâr

Sa'âdet gencidür tevḫîd-i Bârî
Muvahḫid ḳullarına ḳıldı yârî

İrer bu ḳulına luṭṭfî ile tâc

- Olubdur kâinât emrine muhtâc
- 5 Kādīm ü kâdir ü Hây u Ezeldür
Anı zikr eylemek hayrū'l-‘ ameldür
- Olubdur dürr-i ‘ aql andan hüveydâ
Niçe ma‘ nâ olur anıñla peydâ
- Olur ‘ aqlıyla hâşıl ‘ ilm-i esmâm
Anıñla başı olur imlâ vü ihsâ
- Kamu eşyâyı halk iden kerīm ol
İlahî u rāzık u hayy u rahīm ol
- Olubdur vaḥdetine cümle şahid
Olur mü’min olanlar ḥod mücâhid
- 10 Ta‘ aḳḳul eyle kim bu ḥâl-i ‘ âlem
Gelüb gitmekdedür ebnâ-yı âdem
- Kimüñ emriyle buldı intizâmı
Mu‘ ayyen gösterür her şubḥ u şâmı
- Muḳarrer lâzım oldı fi‘ le fâ‘ il
Ḥudâ ḥükmüni ḥod fehm eyler ‘ aḳil
- Fuṣûl-ı erba‘ a bir sâl içinde
Olubdur muntazam bir ḥâl içinde
- Müddebirdür Ḥudâ bî-reyb ü bî-şek
Gönülde ger hicâb olsa kıllur renk
- [30a]15 Gönülde eksik olmaz şādī vü gam
Ki tenbîh ala andan ibn-i âdem
- Çeker çok nesneye gerçi taḥassür
Gelür aḥvâl-i insâna taḡayyür
- Fuṣûl-ı erba‘ a niçün ola sâl
Ne ḥikmetdür nolur bunda ‘ aceb ḥâl
- Olubdur zât-ı aḥsen çâr ‘ unşur
Ḳavî bir birisine oldı nâşır
- Olur her biri bir faşlñ mizâcı
Ki ola birbiriyile intizâcı
- 20 Olur her faşıl birbirine muvâfiḳ
Bunu fehm eylemez zihni-i münâfiḳ
- Cemî‘ i şeyde tafşîl olsa terkîb
Bu sırdan görür elbette tertîb
- Zihî kâdir ki cem‘ eyledi izdâd
Vücüd-ı âdemini kıldı bünyâd
- Ḳılur birbirisiyle şoḥbet-i hâş
Ḳılurlar ma‘ rifetle hâşıl-ı iḥlâş
- Ḥudâ emriyle zeyn oldı bu eflâk
Gül ü lâle olupdur ziyet-i ḥâk

- 25 Kevâkible müzeyyen idi kûbbe
 Ğamâm ile çekilür ana cûbbe
 Anıñçün devr ider bu mihr ile mâh
 İrişe her kılmuñ rızkı her gâh
 Seniñçün oldı böyle cümle der-kâr
 İdesin ni‘ metine şükri tekrâr
 İrişmek vaşfına heyhât idrâk
 Anıñçün vârid oldı mâ‘ arefnâk
 Ğudâ tesbîhine ğonce açar leb
 Kılupdur perde-dârı haq için şeb
- 30 Olurlar rûz-i rüşende talebkâr
 Ma‘ aş emrinde herkes cümle der-kâr
 Libâs-ı şebde âsûde olalar
 Şalât emrini hem ihyâ kıllalar
- [30b] İdeler zikri dâyim şubhla şâm
 Olubdur tâ‘ atı ğod ğalka in‘ âm
 İder bir kaatre-i bārânı oldur
 Riyâzet râh-ı haqda gelmeye mür
 Virür zembûrlar emrile şîrîn
 Virür hoş-bûylar evrâk-ı nesrîn
- 35 Şükûfe gösterür envâ‘ rengi
 İder la‘ l bedağşân kâre sengi
 Ğudânıñ kudretine var mı ğâye
 Şıfâtı vaşfidur mâ-lâ-nihâye
 İlahî ism-i zâtıñ hürmetine
 Enîs eyle beni metn-i mübîne
Emîrîñüñ du‘ âsın müstecâb it
 Bu şöhet-nâmesin rengin kitâb it
 İlä ağir ola âdâb-ı şöhet
 Naşihatden irişdür ğalbe heybet
- Münâcât**
- 40 Kerîmâ kıllma luţfuñdan beni dür
 İlahî eyle luţfuñ ile mesrür
 Beni maşşerde kıllma zâr u giryân
 Yazıldı nâm-ı paküñ rıqqa*-ı Rağmân
 Baña âsân getür râh-ı savâbı
 İrişdür bâb-ı luţfuñdan ğiţâbı
 Nice ğarâm oldı benden gerçi şâdir
 Ümîdüm var ki ‘afvuñ ola zâhir
 Çün oldum ismiñe dünyâda zâkir
 İki ‘âlemde dağı eyle şâkir

* “raqqa” şeklinde harekelidir.

- 45 Senüñ luṭfuñ eger kılmazsa yārī
Günehden ḳullarıñ olur mı ‘ārī
Seniñ ḳahrından irer ḳalbe ḥaşyet
İrer ḳullaruña senden mübeşşit
İrişdür ḳalbüme luṭfuñla tevḫīḳ
Ḳılupdur cān u dil ḳuluñı tasdīḳ
- [31a] Umar luṭfuñı dervīş ü eger şāh
Nesīm-i luṭfuñ irer her seher-gāh
İrişdür ḳalbe tevḫīdüñden envār
Ki keşf ola anuñla cāna eşār
- 50 Seni zākir olan diller olur şād
İrişür mücrimīne senden āzād
Ayırma ḳalbi rāh-ı Muştafādan
Beni maḥrūm ḳılma aşfiyādan
Beni rāhında sen rüşen-dil eyle
Ḥabībūñ şoḥbetine ḳābil eyle
Müyesser ḳıl yolunda ḥüsn ü taḳvā
Olupdur cümleden ol rāh-ı aḳvā
Günāhum defterimden eyle zāyil
Faḳīre baya luṭfuñ oldu şāmil
- Tazarru‘**
- 55 Kelāmuñ ola dāyım dilde cārī
Ola nūrı dem-ā-dem ḳalbe sārī
Kelāmuñla bulur mü ’min şifāyı
Bulur ḳāni‘ olan andan şafāyı
Ṭarīḳ-i müstaḳīmi eyle rūzī
Göñül taḥsīl ede ‘ ışḳıñla sūzī
Günehlerden nedāmet oldu ḥāşıl
Gürūh-ı tābīne eyle dāḫil
Beni tevbeyle ḥatmeyle cihāndan
Münezzehsin İlähī sen mekāndan
- 60 İlähī ḳıl **Emirī**ye hidāyet
Ḳıla ḳalbine tevḫīdüñ sirāyet
İrişdür ḳalbüme luṭfuñla tevḫīḳ
Mükerremdür ḳamu erbāb u taḥḳīḳ
Vire tevḫīd ile āḫirde cānı
Göre tevḫīd-i zātından nişānı
Ḥabībūñ yolına sevḳ eyle cānı
Ḳomasın varrata duzaḥda anı
- [31b] **Na‘ t-ı Seyyidü’l-Mürselīn ‘ Aleyhi’ş-şālatu ve’s-selām**
Selāmu’l-lāh ‘ alā-Ṭāhā ve Yāsīn

- Nebiyî-i muhteremdür şâhib-i emîn
- 65 Muḥammed ḥâdi-i âḫîr zamândur
Ol ümmîdür velî şâhib beyândur
- Çerâğ-ı ehl-i dîn oldı çün nûrî
Aña ümmet olan buldı sürür
- Şefî' oldur ki maḥv eyler kebâyir
Kılur mı ol şefî' olsa şağâyir
- Zihi meşhûr-ı 'âlem mu' cizâtı
Keremle münteşîr oldı şafâtı
- Vücûdî pākî oldı maḥzen-i cûd
Maḫâmı 'azîmetle oldı maḫmûd
- 70 Tufeyline olubdur mülk-i 'âlem
Ol oldı müfahḫîr ebnâ-yı âdem
- Aña vaşfiyla ta'yîn olmaz evşâf
Cihâna gelmez andan yeg dili şâf
- Olubdur aña menzîl kâb u kavseyn
Anıñ nûrından irdi mülke nûreyn
- Cemâlinden münevver cümle 'âlem
Dinürse vechi vardur faḫr-ı âdem
- Ezân-ı şıytı tutdı kāyinâtı
Münevver kıldı nûrî şeş-cihâtı
- 75 İdübdür barmağı kırş-ı mehi şak
Nübüvvet şadrına olmışdur elyâk
- Cihânda faḫrıla oldı seb-kâr
Diniyye meylile ol çekmedi 'âr
- Neler çekti o dîn irince izhâr
Ebû Bekrile oldı şöḫbet gâr
- Tebessüm eyler idi mü'minîne
Kulak şefkatle tutardı enîne
- Göreydi biñ faḫîri ya garîbi
Olırdı derdinüñ ol bir taḫîbi
- [32a] 80 Yanında redd olunmazdı ḫacât
Ḥulûşıla kılurdu ol münacât
- O seyrân eyledi bir demde 'arşı
Ba'îd olmaz bir âdem kılsa ferşi
- Anıñ kim ola rûhânî vücûdî
İder âdâb ile her dem sücûdî
- Muḥammed kıldı aḫşâda imâmet
Gürûh-ı enbiyâ oydu temâmet
Selâḫîn-i cihân oldı faḫîri
Ḥudâdır ḫazretüñ dâyim naşîri
- 85 **Emîri** bir kemîne efḫârûndur

Ümîdi zerre-i hâk-i derûnden

Anı dür eyleme hâk-i derûnden

Anı ‘add eyle ednâ efkârûndan

Der-medh-i Sultân-ı Zamân Ebbedallâhu Devletehü

Beni medhine çünkim düşdi imlâ
Oluna pād şeh medhine inşâ

Penâh-ı ehl-i dîndür çünki hünkâr
Sezâdur medhine şarf ola efkâr

Bilâd-ı müslimîne hâfız oldur
Cemî‘ i müslimîne luftı boldur

90 Zîhî tığ-ı dırağşân mehibbî
Getürdi lerzeye cümle şalibi

Düşübdür bîm ü havfa cümle küffâr
Kılubdur luft u kahrın halka izhâr

Okınur huşbesi şahn-ı haremde
Kuşûr itmez ebed sarf-ı deremde

Mukayyeddür cihânda ‘adl ü dâd
Hudâ virsün murâdın **Hân Murâd**’a

Kimi bilse garîb ü zâr ü tenhâ
Kılur hatta hümâyûn aña inhâ

95 Haremde isterem kılam du‘âsın
Sehergeh eyleyem devlet du‘âsın

[32b] Rikâbı irtifâ‘ı oldı a‘lâ
Maşûn ide kazâdan anı Mevlâ

Emîrî bendesin yâd itse hünkâr
Kılurdu şefkat ü luftını izhâr

Hüdâvend-i cihândur ma‘den-i cûd
Du‘âsın kılamak oldı câna maşşûd

Revâ kıl hâcetümi ya ilahî
Umaram kıla bu nazma nigâhı

100 **Sebeb-i İmlâ-yı Kitâb**
Oturmuşdum meger bir şubh-ı tenhâ
Dilerdi hâtıra imlâ ve inşâ

Bu oldı hâtıra ol demde cârî
Hudâ eyleser ger bu ‘abde yârî

Kılam bir nâme-i emrile inşâ
Zuhûr ide ne kim oldıysa mâşâ

Dinilmişdür belî çün çâr divân
Tezekkür olmuşdı ism-ı rahmân

Zebân-ı fursîde düşmişdi cevlân
Hayâl-I yâr idi kalbimde mihmân

- 105 Nebî'nün medhîni haqq kıldı erzân
 Hudânîñ luftı hod olur firāvân
 Bihamdi'l-lah dinür ni' met-I peyâmbet
 İlâhî qalbüm anıñla kııl enver
 Geyür ma' niasın rengîn libâsı
 İder şâhib-i nazâr andan kıyâsı
 Kimi geysün 'arûsuñ Rûmî hilqat
 Anıñla zâmir olsun hûb-ı tal'at
 Libâs-ı ma' nâ evvel oldı şarkî
 Libâs-ı Rûmî düşdi şimdi berķî
- 110 Dinildi evvelâ bir 'ışk-nâme
 Anuñla imtiñân olındı hâme
 Bu şöhet-nâme ola on maqâle
 Kıla her nev'î bir güne imâle
- [33a] On üzre oluna taqsîm ecnâs
 Çoğ olur cümle ger zikr oluna nâs
 Muhabbet-nâme düşdi naqs-i hâme
 Pend ola cihân içinde nâme
 Tariqat-nâme dağı oldı bünyâd
 Ola ol tâlîbine 'ayn-ı irşâd
- 115 Tamâma irdi cümle çâr-nâme
 Tamâmiyle Hudâ irgüre kâme
 Bir imlâ dağı oldı pend-nâme
 Hem irdi fahr-ı nâzum tamâma
 Bir imlâ dağı şöhet-nâme ola
 Naşîhatde o rengîn câme ola
 Kamu insana haşletdür libâsı
 Libâsıyla görürsün cümle nâsı
 Gerek âdâb-ı şöhetde bir imlâ
 Niçe âdâb ola anıñla peydâ
- 120 Bahâr eyyâmı irdi geldi nâgâh
 Gülistân seyrine açıldı hod râh
 Müeddibdür bilen âdâb-ı şöhet
 Umar gönüm ola evrâka rağbet
Emîrî hoş gelir qalbüne âdâb
 Müeddib olana çoğ olur ecnâb
 Ğarâz bir haşsadur heb kışşalardan
 Neşîb irür ne olsa hışşalardan
 Neşîb oldı bihamdi'l-lah bu inşâ
 Du' â-yı hayrı yârân ide inhâ
- 125 Zamân ile kıla bu bir nişâne
 Cihânda söylene rengîn fesâne

- Virür şoĥbetlere ādāb-ı revnāk
 abūl eyler edeb kim olsa elyāk
- Mūsā' id olduĥınca vaqt ũ eyyām
 Murād oldur ki ĥaıl ola ĥo nām
- udānıñ ger ılursa 'avnı yārı
 Maālāt-ı naıĥat ola sārı
- [33b] Bahār irdi ılur feryād bũlbũl
 Olavuz bir zamān biz daĥı ĥo dil
- 130 adā ılmadadur her murĥ-ı bostān
 itā falında olmulardı pinhān
- Aıldı her varada perde-i ĥayb
 udānıñ udreti ĥorindi bı-reyb
- ũkũfe ĥoterir her yerde baı
 ıĥımaz araya bilene nāı
- Olubdur bu emen aĥn-ı mũzeyyen
 Bahārın gelmesi oldu mu' ayyen
- Temāāĥānıdur aĥrā vũ gũlzār
 İraĥ ola aradan nāı aĥyār
- 135 uhũr itdi ĥoñũlde yine bir u
 udā 'avniyle baa cem' ol hũ
- ılam ĥamdile ola yine cārı
 İde ma' nā ile dũrtler niārı
- Nazar ılana kesb ola afālar
 İrie oĥbet ehline vefālar
- Ola kim pend alalar dil-rubālar
 Pesend ola dũen rengın edālar
- Olubdur oĥbete her alb māyil
 ĥoñũl seyrāne oldu cũmle sāyil
- 140 Bu manũ' āt ĥa-ı 'ibret-nũmādur
 ayāt cũmle ey nev ũ nemādur
- Biline oĥbetiñ ādābı cũmle
 Edebsiz oĥbete ılmaya ĥamle
- Edeble ola tertıb-i teferrũc
 Edeble ola terĥıb-i teferrũc
- Edeble oĥbete otura eāb
 Edebsizden dile irimeye tāb
- ũ dilde ĥaıl ola ibu efkār
 ari-i oĥbeti eyleyem i'ār
- 145 udā 'avniyle resm irdi derũna
 Miālī dũdi zāhirde birũna
- [34a] almadan oldu na-ı oĥbet imlā

- Hudâ 'avniyle rengîn ola inşâ
 Kâbül-ı hâtır-ı şâhib-dilân-bâd
 Zi-men der-dâr-ı dünyâ İn nişân-bâd
 Eger h'ânî du' â-yı hayr-kerdân
 Sehî bâşed beher câ merd-i meydân
 Be-mâ yek fâtiha ihsân revâ-bîn
 Du' â kerden beher câ hest âyîn
 150 Şevd rûh revânem ez-du' â şâd
 Du' â-yı hayr to mâ râ hemân bâd
Kelâm-ı Çend der-şoĥbet-i vefâ
 Pesend it dâyim râh-ı şavâbı
 Hudâ def' ide dâyim ıztırâbı
 Bir ulu kimseye mihmân olasın
 Çü ĥurşîd-i cihân raĥşân olasın
 İdesin dergehine intisâbı
 Aradan zâyil idesin ĥicâbı
 Anuñla maĥrem olub şâd olasın
 Biraz teşvîşden âzâd olasın
 155 Nümâyân olasın ĥalk içre çün şem'
 Anuñ ĥulkıyla ola ĥâtrun cem'
 Ola zâyil bu teşvîşi cihânuñ
 Ola bir devlet ehli mihrîbânîñ
 Ola efrûhte andan çerâĥuñ
 Birez peydâ ola dilde ferâĥuñ
 Ri' âyet eyle erbâb-ı güzîni
 Gözet âdâb-ı dünyâyı vü dîni
 Ol erbâbı sa' âdetlerle hem-dem
 Sa' âdet irer anlardan dem-â-dem
 160 Sehâ çün oldı kevkeblerle maĥrûn
 Anıñçün görünür ĥalka o meşhûn
 Sehâ oldı nebât na' ş-ı maĥrûn
 O resm içinde oldı meşhûn
[34b] Kevâkib zeyn idübdür âsmânı
 Bilinmez degme birinüñ nişânı
 Muĥârîñ olmaĥındur iştiĥârı
 Anıñladur anuñ daĥı şi'ârı
 Civân iken mürîd oldıñsa pîre
 Olur mı ta' li' üñ ' âlemde tîre
 165 Sa' âdet ehline kim olsa maĥrûn
 Ĥomaz ol dâmeninden pâyı birün
 Kim olsa sa' y idüb ehliyle maĥrûn
 Olur her dem anıñ âdâbı efvün

- Olur şöhetle haşıl ‘ilm ü ‘irfān
Be-her hāl āhîr oldur cümleten fān
- Kim itse bunda haşıl nîk-nāmı
İrer rûz-ı cezāda aña kāmı
- İdenler şöhet-i bigāne ikrār
Olurlar ehl-i ‘irfān ile der-kār
- 170 Enîsi olur insānîñ çün insān
Dinür ihsāna likin ‘abd-i ihsān
- Hikāyet**
İrişdi baña bir aḥbār-ı dîrîñ
Dinür Aşḥāb-ı Kehfe kışşa rengîñ
- Zamān-ı māzide gelmişdi bir şāh
Anîñ devrinde İslām oldı kütāh
- Dimāḡı küfr ile olmuşdı memlū‘
Çerāḡı şu‘ lesi keşf itmedi rû
- Göründi devletinde zulmet-i küfr
Maḡām-ı ‘adline ḡonmuş idi şufr
- 175 Olur zu‘ mında Lāt olmuşdı ma‘būd
O tuḡyān ile olmuş hem çü Nemrūd
- Niçe mülk ehliniñ ettibāsı nāçār
‘Ubūdiyyet kıılır ol şāha izḥār
- Anîñ mekrinden eylerler müdārā
Anîñ ḡalbi hemān bir seng-i ḡārā
- [35a] Anîñ kürsisi ‘āc olmuş sarı
Oturmuş niçe ‘ālem tād-dārı
- Yemîninde serîr-i zer-kezālik
Oturmuş anda niçe mülke mālîk
- 180 Tolu ḡalkıyla anîñ bārgāhı
Zālālāt ḡolmuş ol çetr-i siyāhı
- Ferāmūş eylemiş ‘izz-i ḡudāyı
Ḥükümetle ider ḡalka edāyı
- Aña dirlerdi ḡaḡyānūs ḡümrah
Ol olmuş ol zamānîñ ḡalkına şāh
- Anuñ birkaç ḡulı ḡayrān [u] sermest
Görürler i‘ tiḡādını anîñ pest
- Çekerler şāhdan daḡı ḡırāsı
Ḥudāya ‘arza kıılurlar sipāsı
- 185 Bilürler anı kim ‘āciz beşerdür
Bu evzā‘ ı anuñ kim ‘ayn-ı şerdür
- Bilür anlar sezā-vār şenāyı
Semî‘ ü hem başîr anlar nidāyı

- Çıkarlar bir gice anlar kenâre
Tecessüs ideler bu derde çâre
- 190 Kılurlar ‘âkılân olan aḥvâlin efkâr
Saķimin fikrini eyler anıñ izhâr
Olurlar bir iki gice müsâfir
Çekerler zaḥmeti yollarda vâfir
- İrişür her birinüñ cânına rîş
İder her birisi [aḥvâllere]* endîş
- [35b] Ne çâre çünki düşdi rāh-ı ğurbet
Kılurlar ḥavfile kūha [şerît..]**
Görürler yanlarınca kelb-i kıtmîr
Bile getmege ol kılmadı taķşîr
İrilmez yanlarından laḥza bir ân
Yürür anlar yanınca ac u bî-nân
Bunuñ âvâzı zâhir keşfi der rāz
Yerişmez bu bezmile kıılır âvâz
- 195 Gerek maḥfî ola her yerde esrâr
Ki keşfinden irişür ḳalbe âzâr
İder ger birbiriyle böyle bir tedbîr
Meger kim böyle olmuş anda taķdîr
İder gelip anları ol demde ilzâm
Bege niçün kıılırsız böyle ibrâm
Niçe ‘ışķ oldıysa serde peydâ
Bege daḥı olubdur ḥişşe ihdâm
İder mi ḫâlibi maḥrûm Mevlâ
Ḥaleb rāhında olmaḳ oldı evlâ
- 200 Size her kim ki oldı dilde maḥbûb
Ol olmuşdur benüm göñlümde maḫlûb
Yerişmez baña sizlerden cüdâlık
Ben itmem ya nökerce bî-nevâlık
Sizüñle çün ḳodum bu rāha ben pā
Kılunca varuram sizüñle bî-pā
Ḥalebde kim ki göztermez ḳuşûrı
Bulur ol ‘âķıbet cāy-ı ḥuzûrı
Olur zâhir şabâḥ olduḳda bir ‘âr
Girürler ğâr içinde çâr u nâçâr
- 205 İderler anda bu resme niyâzı
Ḥudâdan umarlar anlar çâresâzı

Ġazel

* Metinde siliktir.Tahmini ifade yazılmıştır.

** Metinde siliktir.Tahmini ifade yazılmıştır.

- Sübhâne men teğaddes bi'l-ferdi ve'l-celâl
Sübhâne men teferrede bi'l-cüdi ve'l-cemâl
- Ḥallâk-ı ins ü cân u Kerîm ü Raḥîm ü ḥalk
Şânî^ç -i to-yı ki şan^ç at to hest ber-kemâl
- [36a] Esmâ-yı zât-ı pāk-şifâtet hezâr u yek
Ḳâyim bi-zâtihi ve ḥüdâvend-i lâ-yezâl
- Bî-^ç acz ü bî-kuşûr u müdebbir to-yı faḡaḡ
Sultân-ı bî-vezîr vü dâna-yı bî-melâl
- 210 Dâred **Emîrî** ez der-i to rûzest ümîd
Şâyed icâbed ez to ve ez bend-gân su 'âl
- Baḳiyye-i Süḡan**
- Çü düşdi yolları ol demde ġâra
Olara menzil olur maġâra
- Ḳılurlar çevre-i kûha nazâre
Ki peydâ olmaya aġyâra yâre
- Murâd olmışdı anlara reh-i dîn
Ḥudâ menzil Ḳılur anlara ta' yîn
- Ki rûz-ı maḡşer olunca o ġâre
MuḲarrer Ḳılmaya kimse nazâre
- 215 Ḥudâ eyledi çün anları pinhân
O ġâr içinde maḡfil oldı mihmân
- Şi'âr âdemîde oldı ol seg
Kim olsa bî-vefâ ḡaşletde sep-peg
- Göründi segde çünkim ol irâdet
Vefâdur ehl-i ḡâle ḡüy-ı 'âdet
- Sen olma segden ednâ ol vefâdâr
Vefâdâr gözet her neyse iḲrâr
- Vefâdâra olur her dem ri' âyet
Vefâdâr olana irer ḡimâyet
- 220 Mikon şanâyi^ç Emîrî vaḡt-i ḡod-râ
Tefekkür ḡon der Īn câ saḡt ḡod-râ
- Suḡen dâyim-i zer-i tâb-ı vefâ-güy
Dem-â-dem ḡışsa-yı şıdḡ u şafâ-güy
- To erbâb-ı vefâ râ dest-mîdâr
Kesî bî-mihr râ müşkil şevd kâr
- Şevd her cân-güyân nîk aḡbâr
Fî ḡışsa-yı ḡişşe bâyed borden ey yâr
- [36b] **Maḡâle-yi evvel der edeb-i ehl-i ḡükm ü fermân**
Biyâ ey serverân-ı mülk ü devlet
Ḳonubdur farḡa çün tâc-ı sa' âdet
- 225 Zir ü neḡrile tezyîn olmasun tâc
'Adâletden görünsün ḡalka muḡtâc

- Hadîş-i hazret ola küşvâre
 ‘Adâletle gerek halka nazâre
 Gerekmaz hükûm oluna halka bî-bâk
 Olur çün menzil-i âhîr âdeme hâk
 Olur inşâf ile ma‘mûr çün mülk
 Gerekmaz zulm ile harq oluna fülk
 Olur ihsânıyla herkes çü bende
 Talattüfle kıılır her bende hânde
- 230
- Hudâ çün eylemişdür rızkı ihsân
 Sezâ midür anıñ haqqında kitmân
 Ne taqdîr olsa anı kabz ider yed
 Ne zahmetdür çekilmek oraya sed
 Anîlur ‘adli hod Nüşîrevânîñ
 O memdûhı kamu pîr u civânîñ
 Mürûr vâktle olmaz ferâmûş
 Anîñ medhinde yok bir kimse hâmûş
 Ceybinüñ hudâ halkın kıılır yâd
 Olubdur mü’minîne yâdı irşâd
- 235
- Zamâne halkına ne kııldı ol şâh
 Düşürür herkes anıñ medhine râh
 Olubdur ‘adlile meşhûr-ı ‘âlem
 Teveccüh eyler ‘adle ibn-i Âdem
 Zamânında o halka ‘âdil olmuş
 Zamâne halkı andan hoş-dil olmuş
 Kimesne çekmemiş zulmile rence
 Niçeler mâlik olmuş naqd ü gence
 Müdebbirler kııurmuş hizmetini
 Dilermiş herkes anıñ kıurbetini
- [37a] 240
- Vefâ eylermiş anıñ dahli şarfa
 Ğalat çekmezmiş bir kimse harfe
 ‘Adâletle tutarlar Hind ü Sindi
 Yazar ‘adl olsa herkes şahh ‘indi
 Ola ol reh-sezâ olmuş mürüvvet
 Gerekdür pehlevân olanda kuvvet
 Hükümet hâşıl olur leşkerile
 Kimiler zabt olunmuş lengerile
 Muharrik tenlere ‘âlemde cândur
 Selâtin-i cihân cân u cihâñdur
- 245
- Bu tensiz cân olur mı bu cihânda
 Ten olmaz cânsuz hod bu mekânda
 Birbirine lâzımdur bu tertîb
 Birbiriyle bunlar buldı terğîb

- Taşarruf ma' na yüzünden mu' ayyen
Nazar ehline bu ma' na mübeyyen
- Mürîd olan gözedür rây-ı pîri
İder ol sırrile hâlvette pîri
- Kaçan taqsîr ider mülke ziyândur
'Adüvv hod her tarafdan bî-îmândur
- 250 Re' âyâ hâline vâkıf ola şâh
Du' âlar ideler sulţâna her gâh
- Gerek havf eylemek süz-ı gedâdan
Temennâ eyler ol her dem hudâdan
- Ka'bül eyler Hudâ âh u enîni
Harâb etmege kâdir ol zemîni
- Hudâdur gâhî dervîşân penâhı
İrişür zulmile ger çekse âhı
- Sezâ dîn ehline şefkât nigâhı
Ki tâ kim çekmeyeler anlar âhı
- 255 Dem-â-dem hâkim olsa hürrem ü şâd
O tedbîr eylemez gönülünde bünyâd
- Hüdânîñ kulları ger çekseler âh
Mü' eşşirdür katı âh şeh-gâh
- [37b] Hudâ kâdir-i dil-i bî-hağ u 'adl u naşbe
Rızâ virmedi kullarına gûşşa
- Eger 'ammâl aydursa zulm ü cebri
Aña hâkim olan qalmaya şabri
- Ne deñlü kâdir ise def' i zulme
Anı tebdîl ide şer' ile hilme
- 260 'İbâdetdür muqarrer kim 'adâlet
'Adâletde dile gelmez melâlet
- Çü hâkim ola insân bağr ü berre
Zebûn olur aña her şîr ü nerre
- Cemî' i kullarıdur hağğa muhtâc
Kimi kâzî olur ba' zısı hallâc
- Qılır vaşşîleri kullarına râm
Olubdur hağğ-ı insân için en'âm
- Olursa bir kişi hâtır-perîşân
Düşer ol hâkim iklimine virân
- 265 Hudâya râst ide kâr u dîni
Ki ma' mür ola aña dîn ü düni
- Tefekkür kıl harîm-i kibriyâyı
Çıkar gönülden ey gâfil riyâyı
- Ganîmet bil bu 'ömrün vaqtânın

- Gözetmiş ehl-i ' irfân cümle şânın
Emîrî bâş der ümmîd ü der bî
 Ki der râh-ı hâtır mâyim mâyeîm
 Kâde râh-ı ' uqbî râ ' azîmet
 To râ eyyâm-ı şihhât şod gânimet
- 270 Güzârân vaqt râ der zîkr-i Sübhân
 Der İn eyyâm-ı ' ömr âhîr şevd fân
- Hikâyet**
 İştüm şâh-ı gâznî nikû rây
 Kavî destile tutmuş idi ol cây
 Dimişlerdi anuñ nâmını maḥmûd
 Müyesser olmuş idi aña maḥşûd
- [38a] Hüdâ virmişdi aña bir âyâzı
 İderdi deriñe ḥaḳda niyâzı
 Olur şâh bir gece ḥalka serâda
 Kılur ḳalbi bu vechile irâde
- 275 İde hüdâ için ol imtiḥânı
 Göre her birinüñ re 'yin nihânı
 İder her birine basit kelâmı
 Nedür fikrinde bu mülküñ niḳâmı
 İder her biri bir güne hikâyet
 Düşer mâbeyne envâ ' rivâyet
 Kimi terġîb ider cem ' itmek emvâl
 Kimi ceng-i ' adûdan gösterür ḳâl
 İder ba ' zısı ba ' z için nifâkı
 Düşürür ḳışsa gûyâ ittifaḳı
- 280 İder ba ' zı müdârâ ' alemîn izhâr
 ' Adûyı râm ider fikrile nâḳâr
 Kimi taz ' if ider bâc u ḥarâcı
 Ki vardur ' askerüñüñ ihtiyâcı
 Birbirini ba ' zı ḡamz iderler
 Nifâḳ ile arada remz iderler
 İder bazı şeh iş 'âr-ı emsâl
 Gerekdür pâdşehler olsa bî-bâl
 Kimi eydür şehâs en olma ḡamnâk
 ' Adûnuñ başına biz şaḳaruz ḥâk
- 285 Görür şeh bunlarıñ dürlü kelâmın
 Meşâlihde ne ise ihtimâmın
 Çıkarur ḥalka ḥâşa ayâzı
 Edâ eyler o şâh için niyâzı
 Hiḳâb eyler aña ol şâh-ı kişver
 Görür ḳalbini ' aḳlile münevver

- Şorar evvel nedür bu mülke tedbîr
İder ol ‘âkilâne hüsn-i ta‘bîr
- Çılur ol pād-şāha dilenür anı
Kimine bende idendüñ āyāzı
- [38b] 290 Umür-ı salţanat sulţāna ma‘lüm
Du‘āyı devletüñi ide mazlüm
- Buyurduñ pād-şāhum çünki tedbîr
Cenābuna bu ki kılayım ben de taqrîr
- Re‘āya pād-şehden ola rāzı
Naşîhat hod yeter ahvāl-i māzı
- Ĥudā zātıñ kıla bahşāyış ĥalk
Vücūdundan ide āsāyış ĥalk
- İki ‘ālemde aña ide rāhat
Yetişe ĥalka andan istirāhat
- 295 Gözet her yerde şāhā i‘tidālî
Ĥiredmende su‘āl eyle maķālî
- İşite ehl-i āgrāzuñ cevābın
‘Arzla añlamaz anlar şevābın
- ‘Adū olsa eger mülküñe ĥāzır
Anuñ def‘ine ola şāh nāzır
- Eger mümkin ola aña müdārā
‘Adāvet kılmaya şeh aşikārā
- Eger mümkün degilse ĥāzıruñ ceng
Ĥudā ‘avnile aña mülk ola teng
- 300 Tecāvüz kılmaya mazlūma zālîm
Ĥudāyı ‘ālemîndür ĥale ‘ālim
- Çıyām-ı devlet oldu ĥaķķuñ emri
Ĥudādan iste dāyım emn ü naşrı
- Dinübdür ĥākimîne *külliküm rāğ*
‘Adāletle olasın ‘āleme şāğ
- Añılur her kişinüñ nîk-nāmı
Ecelden nüş ider her kimse cāmı
- Gözet ādāb-ı ķānūn-ı ķadîmi
Olur her ‘āķilîñ ‘āķil nedîmi
- 305 Ĥezāyîn cem‘ine şāĥ ola sâ‘î
Velîkin pād-şehden ķorķa rā‘î
- Daĥı İsrāfile hem kıлма tebzîr
Ĥudā menfūrı oldu cümle tedbîr
- [39a] Mübezzir ĥakkına emr itdi Mevlā
Şeyātîn ķardeşi vāķi‘dür imlā
- Gehi ‘arz eyle ĥalka inbisātı

- Gehi bedel eyle halk için semâti
 Ğedâ şehâiyendür şerri nâsuñ
 Gazâ bezlinde olmaya hırâsuñ
- 310 Nasîbin yer senüñ h^vâniñdan insân
 Kûl eyler adamı in‘âm ü ihsân
 Taşarruf kıl ne irişdüyse İrâd
 Aña göre kılasın şarfi bünyâd
 Ziyâde olsa ger irâde itlâf
 Müfîd olmaz vekîl eylerse ger lâf
 Peşîmânı sañ ucu işşı itmez
 Ğam u ğuşşa ile bir kâr yitmez
 ‘Adâlet-nâme-i mensûr şâhân
 Kılur halk-ı cihânı şâz u hândân
- 315 Gelübdür *Şâvîr ibn-i emr-i ma‘kûl*
 Şenâverde bulunur fikr-i mağbûl
 Havâşî luţfuñ ile eyle teşrîf
 Olur luţf-ı laţîfîñ ‘ayn-ı ta‘rîf
 Ne kim dinürse o remîzân ‘aqla
 Muvâfîk mı nazar kıl lafz-ı nakle
 Görünsün halka gâhi tîğ-ı raşşân
 Olur tîğıyla cümle zabt insân
 Mihânındur viren şâha ne ‘unvân
 Sezâdur ellerinde tîğ-ı raşşân
- 320 Olubdur pād-şehler şöhet-i hâş
 Gerekdür dâhil olanlarda ihlâş
 Güzîn eyle cihânda nâmdârı
 Komaz anlar belî nâmûs u‘ârı
 ‘Atîk olur Yemen’de dür ‘Aden’de
 Gülsitânda gülü servi çemende
 Olur her cevhere bir kân maşşuş
 Olur mı her binâ bünyânı merşuş
- [39b] Refîk-i bed hırâş cân-ı dıldür
 O kendü haşletinden hem hacildür
- 325 Vefâ umma şehâ bed-aşl olandan
 Şafâ irer hemîşe nesl olandan
 Kimüñ ki aşl u nesli olmasa pâk
 İder mi feth ef‘âlini idrâk
 Hülüş üzre olur hūyu hâbîbiñ
 Hilâf olmaz kamu ahdi nasîbiñ
 İrer gülden meşâm câna hoş büy
 Şafâ virmez dile elfâz-ı bed-büy
 Âyâz ol demde naql eyler du‘âlar

İder şâhenşehe dürlü edâlar

Ġazel

330 **To sultân-ı cihân men bende bâšem**

Kesem ' ışk-ı to rā tā zinde bâšem

Ne ki kon men pāyet ḡalis koştem
Berā heft dil-berā ān konde bâšem

Zî-rûḡ bürka' ber efken ey dilārā
Zi-' aqs-i rûy-ı to tā bende bâšem

Çi sa' d âyed merā ĩn tãli' ü baḡt
Zi-dîdâred eger ferḡunde bâšem

Emîrî mey-i dîdâr to dâred
Eger bînem to rā pür ḡande bâšem

Baġiyye-i Süḡan

335 **Melik ġuş eyledi ḡavl-i ayāzı**

Aña gösterdi dürlü dil-nevāzı

İrişdi pendî anîñ ' âķilâne
Yer eyler ḡoş maḡâlî ' aḡl ü câne

Bilür ḡadr-i ayāzı şâḡ-ı dilbend
Leziz olur maḡâl-i ehl çün ḡand

Emîrî pend-i nikân rā biyā müz
Ne ki kon her çî mi ġüyend şeb ü rüz

Maḡâl-i ' âķilân dürr-i sıyt-ı nāyāb
Be-ġuş cān to rā der ḡvāb der-yāb

[40a] **Maḡâl-i duvvum der edeb-i ehl-i tarîḡat**

340 Talebde oldı heb cümle talebkâr
Taleble ḡaşıl olur cümle kâr

Çü pervâne talebkâr oldı şem' e
Taleb eyler ġörünse aña lem' e

Şaḡın ḡvāb ile memlû itme çeşmi
ḡudānîñ irmesün ḡafletle ḡışmı

Dem-â-dem cārî ola eşk-i dîde
Mebādā kim ola ḡalbiñ remîde

Cihānda ḡaflet ile olma ḡandān
Nedāmetle otur ' uzletle ġiryān

345 Göñülde olmaya efkâr ġayri
Geçenler için eyle zikr-i ḡayrı

Naḡargāḡ ḡudādur ḡalb-i müslim
Gerekdür ġill ü ġışdan pāk-i sālîm

Getür yāduña yārān-ı ḡadîmi
Olur ḡod şālîḡiñ şālîḡ nida' ı

Anı hem şoḡbet idinmek revādur

- Anîñ terk eyledügi mâsivâdur
 Mesâhib ola bed-ḥûy olmaya ol
 Cefâ gördüğünde bed-güy olmaya ol
- 350 Kâçan rencîde ola şâbir ola
 Taḥammül hem ğâbir ola
 Anîñla âşnâlık ğayet evlâ
 Ola ḳalbiñde dâyim ḥavf-ı Mevlâ
 Ola hem iḥtilâṭı cümle fî-A'llah
 Ola ḳalbinde dâyim ḥaşyetu'llah
 Bile vâdini dünyâ pür ḥaṭardur
 Maḥebbet mâsivâya ḥod zarar dur
 Naẓar ḳılma bu bâzâr-ı cihâna
 Tağılmaya göñül her dem yabana
- 355 Eger olsañ muḳârîñ ehl-i ḥâle
 Ağız açma{ya} şaḳın anda su'âle
- [40b] Neçe 'âlim olur kim zû-finündür
 Gehî bir nükte eyle ol zebündür
 Çeker erbâb-ı şoḥbetden ḥacâlet
 Düşer senden aña dürlü melâlet
 Düşerse râh-ı dîn içinde müşkil
 Cevâbıñ niçe yerden ola ḥâşıl
 Eger ḥalka ḳılursañ ḥurde-gîrî
 Bulursun sen daḥı anda hazîrî
- 360 Düşerse mudhakün şoḥbetde ḥâlî
 Tebessümle düşerse ḳıl maḳâli
 Dimeyeler seniñçün ḥuşk zâhid
 Riyâyile bu olmuşdur ma'âhid
 Eger göstersen anda turş rüyı
 Saña isnâd iderler mi nükütı
 İrişse ḥûn eger eyle tenâvül
 Velî destûñde gösterme teṭâvül
 Ta'âmı ḳılma şoḥbetlerde taḥfîf
 Cevâbında görüne cümle taṭîf
- 365 Libâsıñ ihtimâm it ḳılmağa pâk
 Yerişmez mü 'minün dâmânı ḥâşâk
 Çü bülbül ḳılsa şoḥbetde ser-âgâz
 Anı 'ibretle güş it ol hem âvâz
 Oḳu ism-i Ḥudâ-yı bî-zevâli
 Çıkarur levḥ-i dilden ol melâli
 Eger giryân ola ehl-i başîret
 Anı inkâr ile ḳılma faẓîḥat
 Oḳurlarsa eger evrâd-ı aşâb

- Du'âlar müstecâb idici tevvâb
- 370 Kaçan şöhet {in} de kılinsa nevâfil
 ' Aceb olmaz eger kılınan teğâfûl
- Ferâyiz zâmirâ oldı ' ibâdet
 Nevâfil halka içre oldı ' âdet
- Düşürme şöhet ehlin intizâra
 Dimişler mevtdir yola nazâre
- [41a] Şağın çekdirme yâre intizârı
 Muvâfiğ ol anıñla eyle yârı
- Vişâlûñe olundı ri' âyet
 Saña rağbet kılana kıl ' inâyet
- 375 Molla kâtuña eylerse ta' cîl
 Yetiş şöhetlerini eyle tafşîl
- Düşerse şebde cem' -i istirâhat
 Hîlâf-ı va' dile virme cerâhât
- Olursa bir kişi ger yolda hemdem
 Biline bu gâzelle hâl-i âdem
- Gazel**
Be-hâlem kes nemî âyed çü mahrem
 Giriftem güşe-i ez-cümle âdem
- Nigârem kâm-ı dil der-devr-i eyyâm
 Resed câm-ı gam-âlüdem dem-â-dem
- 380 Eger mâ râ resed tevfiğ-i zülminen
 Nemând zerre-i ez-mâ teğaddem
- Hezâr endîşe ber-dil şod muşallağ
 Bî-cân bâşem der-iğbâ şâd u hürrem
- Emîrî** dâşt der dil nûr-ı i' mân
 Cilâ-yı kalb bâşed nûr-ı â' zam
- Bakıyye-i Sühan**
 Edebsizlerle şöhetden irâğ ol
 Verüb hâlûñde bir dem der-ferâğ ol
- Ola bir kimsenüñ kim sözi neşter
 İrağ olmağdur andan saña bihter
- 385 Zamân-ı h' âb irerse kıl huzûrî
 Olur {mı} harâb olanın ger surûrî
- Olur mı şuğl-ı dünyâ ile şöhet
 Hisâb mâla olsa anda rağbet
- Huzûr-ı kalb olur def' -i ' alâyık
 Tecerrüdle olur her merd fâyık
- [41b] **Emîrî** kendüden dimez mağâlî
 Görübdür ehl-i dillerde bu hâlî

Maqâle geldi anlarıñ hişâli
Naşîb ide Hudâ hüsn-i maqâli

Hikâyet

- 390 İştüm hazret-i ‘İsâ-yı rûhı
Kılur ol qudsiyân ile şabûhı
Sebük rûh idi ol devrân içinde
Okuya cân idi cânân içinde
Ta‘ allük kılmadı dünyâya aşla
Anıñçün menzil oldu aña bâlâ
Mesîh-i ‘ âlem oldu bu cihânda
Şafâ kesb eyledi bâğ-ı cinânda
Seyâhatde geçürdi vaqt-ı vâni
Gözine almadı mülk-i cihâni
- 395 Şu deñlü oldu rûh-ı pāk ü şâfî
Melâyik şöhet-i hod aña kâfî
‘ Alâyıkdan biri ol eyle şöhet
Kılur mı etkiyâ dünyâya rağbet
Şafâ-yı hâtır olmaz kaydile hîç
Olur esbâb-ı dünyâ ‘ âkıbet pîç
Ulüvv-ı şâmdur bu terk ü tecrîd
İhâta itdi zâtın nûr-ı tevhîd
Ğıdâtı rûha sa‘ y iden olur pāk
Kılan perverde nefsi oldu ğamnāk
- 400 Teşebbüh eylesinler enbiyâya
‘ Aceb mi şalsalar bälâya säye
Olubdur enbiyâ ef‘ âli ta‘ lîm
Kıl evkâtuñi anlar gibi taşîm
‘ Alâqa bağlama mülk-i cihâna
Kimesne bunda qalmaz cavidâna
Maqâm-ı ‘ âriyetdür cây-ı fânî
Ne hayr eyler olan qarûn-ı şânî
- [42a] Geçür evkâtı tã‘ ât-ı Hudâdan
Qanı ‘ ahd-i Elestin ibtidâda
- 405 Murâd oldur ki ‘ İsâ oldu tecrîd
Tulû‘ itdi anıñ qalbinde tevhîd
Sülük it enbiyâ râhına her dem
Olasın anlarıñla sen de hemdem
Tarîkında kim eylediyse iqdâm
İder temkîn-i qalbile ola râm
Cihânda her kime olduñsa mâyil
Anıñ qalbinde saña ola säyil

Maqâle-i Duvvum der-edeb-i şöhet-i ehl-i ‘ âlimân

- Ne ḥabdur vaqt-i dānāyān-ı efkār
Ki taḥsīl ide ‘ilmi ola ḥüṣyār
- 410 Olur raḥṣān gönülde ‘ilm ü ‘irfān
Ṭalebinde ol ide ‘ilmi iz‘ān
Ola ḳlabinde efkār-ı bedāyi‘
Görinür çeṣmine bunca ṣanāyi‘
Muḳarrer kim gerekdür ṣun‘a sāni‘
Ola taḳdīr olana bende ḳāni‘
Ḳamu yerde olur zāhir nebātāt
Olur eger yerinde ḥod zirā‘āt
İder iḥyā ḳamu yerde anı āb
Biter ṣāḥ-ı dıraḥt üstinde ‘unnāb
- 415 Ḳılan ‘ilmile ḥall-i müṣkilātı
Beyān eyler nice rengīn nūkātı
Eger aḥterde görse rüṣenāyı
Bilür kim nūra ḳılmış āṣināyı
Mesāilde bulur ḳānūn-ı ādāb
Ḳabül eyler ne kim ḳıldıysa İcāb
Muvahḥid ‘ilmle bī-ṣek ü bī-reyb
Muṣaddıḳdur anuñ İmāni bi’l-ḡayb
Maḳāl-ı mu‘cizātı ḳıldı taṣdīḳ
İriṣdi ḳalbine İmān-ı taḥḳīḳ
- [42b] 420 O nādānile ḳılmaz ṣoḥbet-i ḥāṣ
Ḳılır taḥṣīl-i ‘ilmile ol iḥlāṣ
İder ṣer‘-i ṣerīfi mesned-i ḥāṣ
Delāyil ḳalbine naḳṣ oldı iḥlāṣ
Anuñ hem-ṣoḥbeti olur ḥiredmend
Olur ol baḥṣ ‘ilmile dilbend
Yaḳan taḥṣīl-i ‘ilm için çerāḡı
Bulur ol ‘azd-ı devletle ferāḡı
Yirişür evce ‘ilmile kemendi
Ḳarīn olur anıñ baḥt-ı bülendi
- 425 Ṣinās ehli bilür envār-ı ‘ilmi
Kemāl ehli görür āṣār-ı hilmi
Sa‘ādet ṣadrına kim olsa ṫālib
Olur taḥṣīl-i ‘ilm itmege raḡbet
‘İlm ṣatun alınmaz sīm ü zerle
Kemāl bir olur mı kem-ārla
Kim olsa mālik ebvāb taṣrīf
Aña lāzım degil bir ḡayrı ta‘rīf
Kim itse ilm-i naḥve āṣināyı

- 430 Kılur taḥṣîl ḳalbi rüſenâyı
 Ticâretten eger gelse niçe māl
 Ziyād olur gönülde niçe iş ğāl
 Kim olsa bu cihānda māyil-i māl
 Düşer taḥṣîli aña ‘ayn-ı işğāl
 Çün olsa mäh-ı nev karşında peydā
 Hevāya düşüb olma daḫı şeydā
 Kime kār eylemezse pend ile söz
 Ziyānına dūrişür gice gündüz
 Niçe fırsat bulur inkār-ı ḫayra
 Yüzi nūri anıñ ḫod oldı ḫayra
 435 Ribā-ḫor olma bu devrān içinde
 Şaḫın ḫür olma bu devrān içinde
 Tama‘ üç ḫarfdır zāhir mücevvef
 Ḳomaz ḳalbün ḳıla ṫāhir mücevvef
 [43a] Dūrişür kesb ider zer‘ dehakin
 Anuñ aḫzındadır sa‘y ḫevākîn
 Bu nāsuñ her biri bir rāha düşmüş
 Kimisi ḳayd-ı māl ü cāha düşmüş
 Ğarîr olur kem itse ‘ilmi taḥṣîl
 Buña lâzım degil kim ola taḫṣîl
 440 Mabād i‘ lām ide dām tezvîr
 Gelürse böyle niyyet eyle taġyîr
 Cevābında kem itse ḫüsn-i ta‘ bîr
 Bulur kendü cevābı ile tevḳîr
 ‘Amel ḳıl ḫāşıl itdünse ger ‘ilmi
 Getür ḳalbiñe anıñ ile ḫilmi
 Olur ‘ilmile eger cümle a‘ māl
 Olubdur böyle vārid ‘ilm için ḳāl
 Olur ‘ālim olan her yerde maḳbül
 Sözi ‘ālim olanıñ oldı maḳbül
 445 Güzîñ oldı reh-i dînde ‘ibādet
 Anuñla irişür dāyım sa‘ādet
 Sa‘ādetdür ki mü’min ḳıla secde
 İrişe secdede şidḳile vecde
 Kılur taḥṣîl-i ‘ilmi ehl-i ‘irfān
 Kılur ‘ilmile her meclîse cevlan
 Olur ‘ilmile çok kimse ser-efrāz
 Aña ma‘na yüzünden keşf olur rāz
 Eger sa‘y oluna taḥṣîl-i ‘ilme
 İrişür ‘ilmile ‘āḳil çü ḫilme
 450 Bilür ‘āḳil olan ādāb-ı yaḫşi

- Getürür mevķı' e elķāb-ı yahşı
 Getürür bir maķāl-i hūb [u] maķbūl
 Görür her ' āķil aķvālını ma' ķūl
 Medārisde düşer taķsīl-i ğayret
 İrişür ceddile bālāya sīret
 Kaçan kim ' ilme zarf ola bir ' ālem
 Olur efķār-ı fāsıdden o sālīm
- [43b] Hāzer kıl hātır ger irse vesvās
 Getürme anıñ ile hātır pās
- 455 Anı kıl yine ' ilmile mücellā
 Ki taķvā ile kađrūn ola ' ālā
 Bulur ' ilmile kaľbūñ incilāyı
 Bulan cāhil olan der ü belāyı
 Gōñül her kimseden al nuşh-ı pendi
Emīri bu ğazelde ķodı ķandı
 Ğazelle ' arz ider aķvāli yāre
 Umr-ı derd-i diline ide çāre
- Ğazel**
 Nüviştem ħarf-i çendīn der kitābe
 Ki kes rā nist bāķi in ħarābe
- 460 Nikū ğūyān bi-yābed hem-nişīni
 Ni-kūyān rā nikū bāşed ķarābe
 Şalābet mīnumā der rāh-ı taķvā
 Be-mezdān ħoşter üftāde şalābe
 Meşev ğāfil seherġāhān du' ā kon
 Kařān āyed beda' vātem icābe
 Nedāmet dārem ez efķār-ı bī-hūd
Emīri ez ğüneħ h'āhed inābe
- Baķiyye-i Süħan**
 Eger ' ilmile taķvā olsa mevcūd
 Anıñçün ħāşıl olur aşl-ı maķşūd
- 465 Olur ' ilmile hātır gerçi mesrūr
 Tekebbirle velī olmaya maġrūr
 Sezā mıdur ki ola üstād taķķīr
 Ne deñlü mümkin ide eyle tevķīr
 Naşihatlerle her kim olsa maġkūm
 Olur ' izzetle her yerde o maġdūm
Emīri pend ādāb īn resīde
 Çi bāşed bīş rindān nāşīde
- [44a] Süħan bisyār mī-bāyed giriften
 Nemībāyed kesi ġāfil nişesten

- Hikâyet-i cevân-ı müeddib**
- 470 İştüdüm bir cevân gelmişdi sâbık
Edeb ef' âline olmuş muṭâbık

Kerem olmuş hemân anıñ hısâli
Ferah bahş idi anuñ ittişâli

Anıñ rüşen çerâğ olmuş zamîri
Mü'eddeb olanıñ haq dest-gîrî

Cihânda ṭâlib-i 'ilm olsa 'âdem
Olur ol müttekiler ile maḥrem

Cihân içinde 'ilm oldu defîne
Pür ola ger anıñla kalb ü sîne
- 475 Dür-i nâ-süftedür 'ilmiñ kelâmı
Bulur 'ilmile 'âlim kalbi kâmi

Diler mi ehl olan âzâr-ı mürî
İder mi zulmile bir ferde rûzî

Tevâzu' eyle koşt eyler cihânı
Geçürür ḥüsn-i ḥulķile zamânı

Vuzû için çıkar bir gice nâgâh
Namâza hazır ola tâ şehergâh

O te' cîl ile eyler anda kârı
İken mâi' vuzûdan olmaz 'ârî
- 480 Urur tururken alur destine mâ
Gelür bir kimse aña eyler İmâ

Aña aydır ki gerçi ḥurde-dânsın
Şafâyı kalbe nîk cihânsın

Daḥı ta' dîl ile eyle 'ibâdet
Göresin iki 'âlemde sa'âdet

Civân anıñ sözinden çekdi ḥaclet
Urıldı güyyiyâ kendüye berât

Ḥadîs 'ilmi ta' lîm itdi çün pîr
Ḥaṭâsından olur 'âtîde dilgîr
- [44b] 485 Kılurlar ehl-i ṭâ'at ihtimâmı
İderler ihtimâma çok kelâmı

Tamâm olmazsa ṭâ'atde ṭahâret
İrişür ṭâ'at içinde ḥasâret

Beli revḥânı olur 'ilm-i taḳvâ
Aña oldu ṭahâret rükn-i aḳvâ

Cüvân inşâf idüb başı idi 'azîzi
Ögündü ḥâline gösterdi kesri

Ol üstâdını eyledi ri'âyet
İrişdi ḥâline anıñ ḥimâyet
- 490 Mürûr-ı vaḳtîle terk itdi dîni

- Çün oldı aña menzil dār-ı ‘ uqbi
 Anı h̄‘ābında gördi āšnāsı
 Şorar kim qanda geydüñ sen libāsı
 Libās-ı düzahī mi geydüñ ey yār
 Veyā cennet midür seniñ için dār
 Cevāb eyler ki ‘ avf oldı kebāyir
 H̄udā luṭfile gitmişdür şağāyir
 Ben üstādumı çün kıldım ri‘ āyet
 İrişdi luṭf bārīden himāyet
- 495 Edeb bir kimseye kim reh-nümādur
 Nazar kıl aña kim ‘ ayn-ı hümādur
 ‘ Uluv-ı şānı olur andan efzūn
 Edebsizler bulur mı baḥt-ı meymūn
Emīri bā edeb insān hoş āyed
 Der ān vādi suḥen iz‘ ān hoş āyed
 Zehi kes gired ādāb u naşīḥat
 Kesi der ana sezā keşte faẓīḥat
Makāle-i çarum der-edeb-i ehl-i dünyā
 Kim oldıysa giriftarı cihānıñ
 Olur mı şıdkile ol mihribānıñ
- 500 Tolar gönli anıñ efkār-ı dünyā
 Anı sen añlama kim ola bīnā
- [45a] H̄ayālinde dem-ā-dem sīm ile zer
 Diler kim vire taḥşīlinde ol ser
 Sa‘ ādetdür cihānda secde-i vücūd
 Zehi ‘ izzet olursa sende mevcūd
 Kıılır mı mālā mū‘ nis pāsbanı
 Bulursın kim o kıılmaz cāvidānı
 Anıñ mührile qalbiñ kıılma meftūn
 Kıılır mı ‘ aqıl olan fi‘ l-i mecnūn
- 505 Yime şehā H̄udānıñ ni‘ metini
 Geçürme vaḫt-ı anıñ fırsatını
 Niçe kimse toyuna ni‘ metiñle
 Ola āsūde çok kes devletüñle
 H̄ayāl-i dñniye yol virme qalbe
 İder māyil seni aḫz ile celbe
 Ticāretden eger gelse niçe māl
 Ziyād olur gönülde niçe şağāl
 Bu nāsuñ her biri bir āha düşmüş
 Kimisi qayd-ı māl u cāha düşmüş
- 510 Virür sīmi alur ba‘ zı na‘ ĩmi

- Alur buhlile ba' zılar ceḥîmi
 İder ba' zısı zer' -i bāğ-ı cennet
 Çeker duzaḥda ba' zılar nedâmet
 Uyummaz ḥ'âce-i efkârı emvâl
 Dükenmez ḥâtırında ḫül-ı âmâl
 Gedâyı kayd eyler istirâhat
 Bulur mı ḥ'âceler kayd ile râhat
 Cellâddır terki ḳalbe mâsivânîñ
 Rızâsın mı bulur nâdân Ḥudânîñ
- 515 Baña sîm ile yoḳ dünyâda maḳşûd
 Murâd oldur ki râzı ola ma' bûd
- Ġazel**
 Tâ bigi der dîde ân ḥ'âb u ḥayâl
 Bi'şenev âvâze zi-murġân-ı güşmâl
- [45b] Vâ' izân güyend süḥan der-nuşḥ u pend
 Ḥ'âce râ der sîm ü zer şod iştiġâl
 Murġ-ı cân pîrân şevêd âḫir zi-ten
 Âşyân râ key resed bî-perr ü bâl
 Şod diyâr-ı ġurbet ĩn dâr-ı fenâ
 Fikr der-hicrân şevêd eger vişâl
- 520 'Ömr-i bî-bünyâd u evḳâtem gozeşt
 Dâl şod ḳadd-i **Emîrî** ez melâl mmm
- Baḳiyye-i Süḥan**
 İrişürse eger faḳrile fâḳa
 Düşer şâlih ile ḳalbin vefâḳa
 Kimiñle şöḫbet eylersen cihânda
 Anıñla olasin bāğ-ı cinânda
 Şalâḫ eyle çıkar dünyâda nâmi
 Ne buldı zulme Ḥaccâc kâmi
 Dilerseñ fetḫ ola ebvâb-ı devlet
 Şikâyet eyleme geldikçe ḳillet
- 525 Çü bülbül eyle gülşende şenâyı
 Şenâdır ire ḳalbe rüşenâyı
 Ġam irse dosta ol aña ġamḥ'âr
 Cihânda olmaz 'âḳil laḫza bed-kâr
 Du' â-gü yek ola her yerde dervîş
 Cihânda verme kimse ḳalbine rîş
 İşiñde dâyim ol âḫir-endîş
 Du' â-yı ḫayr ider mi saña dil-rîş
 Virenler mâlına lâzım zekâtı
 Bulurlar 'âḳibet ġamdan necâtı
- 530 Geyürseñ luḫfile dervîşe ḫabbe

- Kabül olsa olur cennetde k̄ubbe
 Derüñden olmaya maħrûm sāyil
 Gelür uħrāda ol saña muķābil
 Şikeste eyleme cevriłe ħātır
 Ĥudānıñ ħahrı şāyed ola zāmir
 [46a] Şevēd iħsān-ı to her cā resīde
 Du‘ ā gūyed to rā miħnet keşīde
 Pesend āyed **Emīrī** ħūy-ı nī-gū
 To be gūşā gūş ħoş ħı̄ş zi-ān-sū
 535 Nikūyān rā resed āħır sa‘ ādet
 Nikūyī mü‘minān rā hest ‘ ādet
Ĥikāyet-i Necīl
 Belī ħūb olur aħlāk-ı ħamīde
 Olur mı cān u dil ondan remīde
 Var idi bir necīl ādem cihānda
 Anıñ meşhūr necli ins ü cānda
 Kemāli yoķ velīkin gösterür ħāl
 Cemāli yoķ velīkin gösterür ħāl
 Mūheyyā da‘ vāyı kizbile dükkān
 Ķılur ma‘ na inkārı ol iz‘ ān
 540 Naẓar ħıldıķça olmışdı ‘ ayb-cū
 Anıñçün ‘ ādet olmışlardı bed-ħū
 Dil-āzārına bağlamış meyānı
 Bilür geçirünce dürlü ma‘ āni
 Gedā-ṭab‘ idi ‘ aklı ħıllēt üzre
 Ķılurdu āşnālıķ ‘ illet üzre
 Ol eylik ħil‘ atin ħılmış derīde
 O bed-aħlākı ħılmışdı ħarīde
 Çekilmiş bir kenāre ħalkdan dūr
 O bed-ħūy ile olmışdı mağrūr
 545 Ķaçan kim görse bir dervīş-i fi‘l-ħāl
 Aña bir ħayrı yüzden göster ħāl
 Ķuşūr itmezdi ħelvāyı talebde
 Meges ħavfile ħordenleri şebde
 Ṭa‘ āmuñ koķusın alur çü kürbe
 Naẓar eyle dem-ā-dem şarķa ħarba
 Mebādā kim gele aña muķārin
 Gözedür loķmanıñ ħāyet kibārın
 [46b] Ṭoludur mi‘ desi ħırşile her bār
 Dilerdi kim ṭa‘ ām ekl ide şad bār

- 550 Ta‘âmından görünmez bir nişâne
 Komazdı pâre nânı der-miyâne
 Virür mi kimseye habbe zekâtı
 Hemân necl id’aniñ bed-şafâtı
 O bir cism idi ‘âlem içre bir hâr
 Yanına halk aniñ uğrardı nâçâr
 Kerem kıl eylesen bu hüyüñi terk
 Hudâ luğfına ümîdüñi kıl berk
 Dilerseñ ger kabâ peydâ olunsun
 Ta‘âm ise murâd ihdâ olunsun
- 555 Cihânı sen cihândâra fedâ kıl
 Sulûk-ı ‘ârifâna ibtidâ kıl
 Direm dârâna âhîr ne olur hâl
 Kerem dârân için nîk olur aqvâl
 Cihânda kim korıdıysa nîk-nâmı
 Sa‘âdet mesnedinde buldı kâmı
 Toyurur ‘âkıbet çün dîde-i hâk
 Ne lâzımdur seni hırş ide gam-râk
 Teveccüh eyle zâd-ı uhrevîyye
 Düşürme cehlile sen dünyevîyye
- 560 Gönülden sil gubârı mâsivâyı
 Enîs it kalbüne ‘ışk-ı Hudâyı
Emîrî bâş der ahlâk-ı nîkû
 Gülistân-ı sadâkat hest hoş-bû
 Bünüh bâ-halk nîkû der-cihân-ı nâm
 Hudâ dâred çi h‘âbed şod serencâm
Maqâle-yi pencüm der-edeb-i fakîrân
 Ala her kim ki düşdi râh-ı fakra
 İrişmez destine her demde nekre
 Kanâ‘at eyledi dil tutdı ‘uzlet
 İki ‘âlemde lâyıq bulsa devlet
- [47a] 565 Yiter hod hânkâh olmağa mesken
 Ferâgatle ‘ibâdet oldı ahsen
 Ne kayd olsun cihâna sîm ile zer
 Tevekküldür ‘ibâdallah bihter
 Kifâyet eyledikçe gerçi lâzım
 Aña hırşile sen olma mülâzım
 Hârîş olan kimesne ola maħrûm
 Hârîş olaniñ oldı tâlî‘i şüm
 Ne ifrâţ eyle kârûñı ne taqlîl
 Kılur mü‘min olan tesbîh u tehlîl
- 570 Taşarruf eyle olma yâde muhtâc

- Dükenmeyince rızq olmaz kişi āc
 Ne deñlü çoğ olursa rızq u māliñ
 Dağı efvñ olur dilde hayāliñ
 Tevekkül kııl Hudā-yı müste‘āna
 Tevekkül vaşfi hōd gelmez beyāna
 Payende qalmaya ehl-i tevekkül
 Ceyib-i İllāhī kııl ey dil-i tevessül
 Kanā‘ at kııl ne kim irdiyse rızkıñ
 Saña taqdīridür ne gelse haqqıñ
- 575 İñen mu‘ tād olma engebīne
 ‘Arağ gelsün ma‘ aş içre cebīne
 Eger helvā irişse turş-rüdan
 Niye bī-zār ider qalbüni hūdan
 Şadīq az bulunur haqq-ı cihānda
 Hem az olur cihānda mihribān da
 Cihānda olmaya ‘ayb nāsa nāzır
 Senüñ ‘aybuñı şayar ol demde hāzır
 Haqāret ile olma ferde nāzır
 Seni dağı Hudā hor itse qādir
- 580 Şikāyet eyleme taqdīr-i haqdan
 Niçe pend okuyub bildüñ varaqdan
 Tutulsa pīr ü bernāniñ günāhı
 Görürdüñ hāli qalmış hānqāhı
- [47b] Hudā qādirdür ‘afv itse haqāyat
 Kıılur tevbeyle haq def‘-i belayāt
 Kühen-sāle gerek kıılmaq taħammül
 Ki tefrīk olmaya cem‘-i tecemmül
 Güneh olursa ger fi‘l-i günehkār
 Anıñ telkīn eyle eylesün ‘ār
- 585 Resüliñ qavlin āna gūşmāl it
 Naşīhāt eyle anı nīk hāl it
 Eger bilmezse emrin Zü‘l-celālūñ
 Anı tefhīm ola āna maqālūñ
 Sa‘ ādetden olur ol merd-i qāhir
 Quşūr tāt at ola anda zāmir
 Eger fevt ola evqāt içre ezrāq
 Tağyirde olur mı el-cümle ahlāq
 Dem-ā-dem olmasın ehl-i hevādan
 Berī olma şaqqın ehl-i şafādan
- 590 Eger hem-şoħbet ola hūb-rüyān
 Olursın anlarıñ hūsnini cūyān

- İder anî hevâsı nefsi taḥrîk
Hevâ-yı nefis olur elbette bârîk
- İderler ehl-i ‘ışkı zâr u ğam-nâk
İderler ‘ismetüññ perdesin çâk
- Olur bed-nâm ider nâm-ı fakrî
Şoñucu itmez anlar destġîri
- Faḳîr ola hemân ħalinde her dem
İrerse şükr ide ħâline hoş dem
- 595 Kıla tekrâr ol tevḥîd-i Bârî
Aña meşġül ola her neyse kârî
- Ne bed ħaşletdür ol ħayfa cüyü
Sezâdur mü ’mine kıılmaḳ nuḳûti
- Çü alduñ eksüğe fakrîñ ħabâsın
Zi’ âyet eyle her neyse ‘abâsın
- Faḳîr olana aşlâ ħor baḳma
Anı sen nâr ta’ne eyle yaḳma
- [48a] Zemân-ı şıḫhatüñi gör ħanîmet
Bu menzilden kıılursın ħod ‘azîmet
- Ġazel**
- 600 Ne bâşed ber qarâr evħât-ı şıḫhat
Nemî dâñî to şıḫhat râ ħanîmet
- Beher ħüne ki âyed mi-güzârem
Cihân şod ħâne-i zaḫmet meşâḳḳat
- Der-in dünyâ şodî mezra’ be-uḫrâ
Mekân zâyi’ çün âmed vaḳt-ı furşat
- Koçe kerden edâ şükr-i Ĥudâ râ
Güzârem ni’ meteş râ şükr-i minnet
- ‘Adem râh-ı der ez üftâd der pîş
Emîrî mîkoned herkes ‘azîmet
- Baḳiyye-i Süḫan**
- 605 Kıl âdâbile şöḫbet ħırfetüñle
Ĥudâ ol yine andan ħürmetüñle
- Sen ehl-i ħayâl {iy}e olma müşâḫib
Ĥudâ besdür ḳuluna rabb ü şâḫib
- Ne ta’lîm ide saña şeyḫ ‘âmı
Göñül andan bulur mı laḫza kâmi
- Niçe â’ mâ kıılur güher şinâsı
Meger izlâl ide ħâliñce nâsı
- Velâyet gösterür mi tâlib-i câh
Gice gündüz çeker ol ħasret-i âh
- 610 Eger şaffi şâfi olsa âdem
Aña nûrlı olur mülk-i ‘âlem

- Eger rencide olsa hâtır-ı yâr
Teselli kıl anıñ qalbini şad-bâr
- Kimesne senden olasun şikeste
Şikeste hâtır olur ‘ayn-ı heste
- Peşîmân ol kılursıñ mürî âzâr
Anıñda rûhı vardur kıлма inkâr
- Heme mañlûk-ı hâlîk râ nigehdâr
Zi-levh-i dil küdüret râ to ber-dâr
- [48b] 615 **Emîrî** hemdem-i şâhib-dilân bâşem
Hudâ râ kon tevekkül der âmân bâş
- Hikâyet**
Süleymân-ı nebî devrinde bir merd
O faqr u fâqa ile oldı pür-gerd
- Gezerdi âh u derdile o sermest
Virürdi bulduğı çevgâne ol dest
- Ṭama‘ la olmuş âlûde dil ü cân
Ṭama‘ la qalb olur elbette virân
- Gönülden fikr-i hayr olmuş idi dūr
O hırş-ı ṭabî‘ le olmuşdı meşhūr
- 620 Niçe virânede çekmiş idi renc
Arardı her tarafda mahzen-i genc
- Ma‘ ârifden eşer yok cân u dilde
Şığışmaz hiddetinden cânı cilde
- Anıñ yolunda bir sed aldı huftu
Segi ol kıldı çübî ile güfte
- Seg ondan eyledi feryâd ü zârı
Çeker darbindan anıñ inkisârı
- Zebân-ı hâlile ol şikâyet
Süleymân sem‘ ine irer hikâyet
- 625 Buyurdı hâzır itdiler o merdi
Şorar ol kıldığı aḥvâl-i serdi
- Niçün rencide kıldıñ bî-gâhı
Ayağ {m̄} altına itmezsin nigâhı
- Serîkiñdür senüñ yollarda zâmir
Cefâyile olursın anı kâhir
- Bini görmez anıñ qalbini şâfi
Bilür kim aña ta‘ zîr ola kâfi
- Geyerdi zâhiren şâlih kabâsın
Bülend eylerdi âzârî nidâsın
- 630 Buyurdılar itdi aña te‘ addî
Ki zulmi kılmaya gayra taşaddî

- [49a] Soyarlar arkasından hırkasını
Bilürler neyse anıñ furkasını
Silinmemişdi anıñ kalbi pāsı
Yerişmezdi aña şufî libāsı
Derûna göre lâyıq ten libāsı
İder her t̄âyife ondan kıyāsı
Derünūña muvāfiq kıl birünü
Libāsından kıyās it enderünü
- 635 Ğinā-yı kalbe irişse bir ādem
Aña hep zer görünür cümle ‘ālem
Emîrî şālihāne to kabā pūş
Zi-cām-ı ‘ışk-ı cānān cur‘ a-i nūş
Çi nīkū būd kes rā sīret-i hūb
Şeved ahlāk-ı ū maqbūl [u] mergūb
Derün bīrūn şeved her cā muṭābıq
Şeved bā şıdk-ı dil der dīn-i sābıq
Maqāle-yi şe-şum der edeb-i müsāfir
Vidā‘ eyle sefer düşse vaṭandan
Düşer ‘avdet yine şañma ḥotandan
- 640 Çü devlet düşse ṭāli‘ den kenāre
Belā lāmı belürür aşikāre
Düşerse rāha ger uzun seferler
Bulunmaz şām-ı ğurbetde seherler
Çatı müşkil olur şām-ı ğurbetān
Ne mesken var ne rāhat var ne yārān
Tene‘ ūm müsāfir ḥod düşer dūr
O ğam çekmek içinde ola mecbūr
Du‘ ā itmek olur āyīni rāhiñ
Menāzil bulmağa düşer nigāhiñ
- 645 Kılur bī-gāneler hep āşnāyı
İrişür anlarıñla rūşenāyı
Olurlar dūr senden hoş u yārān
Adıñ yād olunur ol demde mihmān
- [49b] Virürse ḥatıra ğurbet fütürü
Olupdur çāresi anıñ şabūrı
Eger ğurbetde zāyi‘ olsa mālīk
Mükedder olur anda cümle ḥālīk
Gerek ğurbetde üç ḥaşlet mükemmel
Ki tafşıl oluna anlar muḥaşşal
- 650 Biri hūb ola ḥalk ide ri‘ āyet
Anıñ ḥüsni çün eylerler ḥimāyet
Temāşā-yı cemāl olur dile kūt

- Gülüñ büyü yeter hod bülbüle küt
 Hüşüşan hüb olursa çeşm-i ebrü
 Olur nâmi anıñ meşhür mehrü
 Biri üstâd ola şan' atda mâhir
 Şanâyi' eyleye ol halka zâmir
 Biri 'ilmile ola ehl ü fâzıl
 Bileler halk anı 'ilminde kâmil
- 655 İderler rağbet aña halk-ı 'âlem
 Ki 'ilme mâyil olur ibn-i âdem
 O çekmez ğurbet içinde belâyı
 İder her kimseye hüs-n-i edâyı
 Kamu 'ilm ehli halka muqtedâdur
 Eger câhil sefer kılsa haqâdur
 Kılur mı câhile bir kimse rağbet
 İder câhil olan câhille şöhet
 Müsâfirden du' â olmak revâdur
 Müsâfirden du' â şîrîn edâdur
- 660 Eger ibn-i sebîl ola ri' âyet
 Ri' âyet idene irer himâyet
 Ger olsa baht-ı devlet âdeme yâr
 Hamîde halkı eyler dâyim izhâr
 Sa' âdet ehliniñ hüb ola hüyü
 Gülüñ bed mi olur 'âlemde büyü
 İder nâmleriñ cem' ini 'atâr
 Turur mı merd-i 'âkil hiç bî-kâr
- [50a] Sefer iden görür dürlü 'acâyib
 Egerçi çok çeker yolda nevâyib
- 665 Seferde vü hâzarda ol şanâver
 Şanâverdür cihân içre dilâver
 Muqallid olmamışdur ehl-i taḥkîk
 Sezâ olur mı şadr-ı hulda zındîk
 Eger bir kâse şerbet şunsa bir yâr
 Du' â it añduğunca aña her bâr
 İşitsen bir sözi şahib-i şinâs ol
 Haḫîkat gözle dâyim haḫ-şinâs ol
 Taḫzâ-yı derunîdür seferler
 Olur taḫdîrle dâyim hazırlar
- 670 Gerek kim zevk ala maḫşud ehli
 Bilür 'âkil olan ebvâb ü faşlı
 Cüdâ oldun cü rühâni vatandaşan
 Naşîhat-gîr olsun her sühendin

Gazel

Zi-^ç ışk-ı āvāre em der īn zemāne
To rā cūyem çün-īn hāne-hāne

Mūsāfir mī-şevem der-şehr-i vādi
Şevd menzil men āyed āstāne

Zi-her naqşī ki çeşme ^ç aks girid
To-yı maqşūd dil-i diğeri behāne

675 Be-^ç ışk-ı yār hālem dāstān şod
Be yārān hoşter āyed īn fesāne

Sūhandān rā sūhan çün gevher āyed
Sūhan āver **Emîrî** der-miyāne

Bakiyye-i Sūhan

Kaçan rāhat olasın bir mekānda
Du^ç ā eyle āna milk-i cihānda

Hukūk-ı sâbıkı eyle ri^ç āyet
İki ^ç âlemde tā ire himāyet

[50b] **Emîrî** hoşter āmed haq-şināsī
Çi bed-haşlet fütāde nā sipāsī

680 Be-her cā haşlet-i nīkān biyāmūz
Nemī şāyed kesī buden dil-efrūz

Hikāyet

İrişdi bir civāne terk-destī
Her işde tālī^ç i gösterdi mestī

Āna el virdi dāyim bī-nevālīk
Kılur mı bī-nevālar kethüzālīk

Bir iki düzd ile oldı o hemrāh
Evvelā ola reh menzil oldı mağzen-i şāh

Birer la^ç l-i bedağşān dürr ü mercān
Pür eylediler anlar dest-i dāmān

685 Cevān ol demde aldı hişşesini
İşit kim niçe oldı kışşasını

Alur ağızına anda pāre sengi
Ki yārān itmeye anıñla çengi

Şanur kim cevheriñ ā^ç lāsıdur ol
Şanur kıymetde kim bālāsıdur ol

Görür kim milh imiş şandığı cevher
Kim aldı göre anuñ hişşesinden

Gelür gönline kim haq-ı nemek-vār
Su^ç āl olur menem gence niğhdār

690 Çü giçe geçdi irdi rüz-ı rüşen
Görindi cümle sebz etrāf gülşen

Hāberdār oldı hāzin eyledi āh
^ç Aceb kimdür didi bu işde hemrāh

- Tecessüs kıldı düzdân kışşasından
Kim aldı göre anıñ hişşesinden
- Didi hâciblere haqq-ı nemek-vâr
Su'âl olur menem gence nigehtâr
- Nemek haqqın aña ol cevân-merd
Gelür âver tâye giryân-ı zâr pür derd
- [51a] 695 Didi ihlâşıla ben kıldım içdâm
Nemek haqqın gözetdüm şaqladım nâm
- Çü 'arz oldu bunuñ ahevâli şâha
Cevânı gördi lâyıq şâhcâha
- Şamu derdân olur anda giriftâr
Sezâ-vâr olan olur anda ber-dâr
- Aña in'âm ü ihsân itdi vâfir
Şafâ-yı kalb oldu anda zâmir
- Kimiñ kim fi'l-i kavli ola şâdıq
Aña ehl-i sa'âdet dinse lâyıq
- 700 Şadâkatden ziyân itmez bir âdem
Şadâkatden şafâ irer dem-â-dem
- Civâne pād-şeh geydürdi hil'at
Hıyânet oldu dünyâ içre bid'at
- Cihânda kimine gözler haqq-ı nâmı
Ziyâd olur anıñ her yerde şanı
- Gözedür 'âkıllı olan haqq-ı nâmı
O haşletden o hod görmez ziyânı
- Görürsen bir kişiden luğ u in'âm
Du'â eyle aña sen şubh ile şâm
- 705 Müsâfir{den} olsalar hâneñde hoşnüd
Aña bezl itdügünden bulasın süd
- Emîri** ez to âyed hâtır âbâd
Çonın kerdend nîkon ber men irşâd
- Şikeste-hâtır ân-râ şâd-ı girdân
Nemî-bâyed dil-i kes ez-to vîrân
- Hikâyet-i civân-ı sâni**
Cihân perverde kılmış bir civânı
Dağı görmemiş ol her gîz zamânı
- Ol olmuş vilâyet içre vâli
Anıñ yanına cem' olmuş e'âlî
- [51b] 710 Hüner ehli gerek olan müsâfir
Geçinür her ne hâl ise mücâvir
- Şitâ şayfda görmemiş ol derd
Çeker mi hâne-perverd miñnet-serd

- İşitdi bir haber ol merd-i meydân
Ki bir kuş varır âteş gūy yanan
- Bu aḥbârı aña naql itdi bir pîr
Olurlar meclis ehli anda dilgîr
- Söz söyledi olunmadı yâver
Didiler kizb iden olmaz şinâver
- 715 Kimi kizb eyler aḥbârı müsâfir
Müsâfirden haber alur mücâvir
- Bu sözlerden irişür nâklile ‘âr
Sefer eyler o taşdîkine nâçâr
- Niçe günler çeker ol zaḥmet-i rāh
Bulunmaz her zamân yollarda hemrāh
- Ol āḥir ḥāşıl eyler *men erādın*
Virür Mevlâ ḳulına ḥod murādın
- Yine pîrânesin eyler mülākāt
Mürür eyler aradan niçe evḳāt
- 720 Götürür şāhidi şıdḳ-ı maḳāle
İder ma‘ hūdını ḥazır o ḥāle
- Aña ta‘ ne iderler cümle yārān
Çekersin zaḥmeti sözüñle çendān
- Dime bir daḥı sen böyle ḥikāyet
Ki mücib ola ḳılmağa şikāyet
- Çekersin sözüñ ile sāl zaḥmet
Niçe dem şarf olur ol yolda himmet
- Ki taşdîk idesin āḥir-maḳāli
Belālarda geçürdüñ niçe ḥāli
- 725 O sözi söyle kim virmeye zaḥmet
İrişe kendü sözin ile rāḥat
- Sözünden irmesün kimseye miḥnet
Ki ḥalk-ı ‘âlem eyleye maḥabbet
- [52a] **Emîrî** der tefekkür gū sūḥan-rā
Zi-bed teşḥîş ger ḳavl-i hasen-rā
- Sükût evlā bûd der ḳavl-i nîkân
Sūḥan rā nîk mî-güyed sūḥandān
- Maḳāle-yi heftum der-edeb-i ehl-i fütüvvet**
Eyā ey ḫālib rāh-ı ḥaḳîḳat
Şafā baḥş oldı hem-rāh-ı ḥaḳîḳat
- 730 Fütüvvet rāhı oldı rāh-ı maḳbûl
Fütüvvetde olan fehm itdi ma‘ ḳûl
- Civāna lāyık oldı pārsātı
‘Aceb mi aña itseler du‘ ātı
- Kimüñ kim bezl ola dünyāda nānı

- Mükerremdür anıñ halk içre şanı
 Kerem eyleyene çok bulunur aḥbāb
 Kerem bāyında hoşdur zıkr-i el-kāb
 Kerīm olan olur maḥbūb-ı ‘ālem
 Leīm olmaḡ sezā mı ibn-i ādem
- 735 Dimişler mümsik-i ādem çün şaḡīdūr
 Olan muḥsīn sa‘id ve hem naḡīdūr
 Seḡīdūr ‘ilmi ile ‘āmil olan
 Necīl olur mı yāḡūd kāmīl olan
 Ḥudā nāmı kerīm olundı imlā
 Cevād oldı daḡı hem resm-i inşā
 Kerīm eylerse ger dünyā-yı peydā
 Faḡīr az ḡiṣṣesini eyler ihdā
 Kim olursa cihānda şāḡīb-i ḡod
 Sehā vü luḡf olur ṭab‘ında mevcūd
- 740 Olur şıdḡile iḡlās anda mevcūd
 Cihānda mü’mine şıdḡ oldı maḡşūd
 Ḳılur mü’mīn olanlar şoḡbet-i ḡāş
 Bulnur anlarıñ ḡalbinde iḡlās
 Ḳaçan bir yerde olsa dürr ü gevher
 Olur aşārı anıñ günden azḡar
- [52b] Kerem-pīşe olan bulur felāḡı
 Ḳomaz mü’mīn olan elden şalāḡı
 Keremdūr ‘ādeti nīkū ḡiṣālūñ
 Keremden ḡıl Emīrī sen maḡālūñ
- 745 Kerem-dārān-ı ‘ālemde direm yok
 Direm-dārān-ı ‘ālemde kerem yok
 Kerīm olanlara çok olur aḡbāb
 Kerīm olanlara fetḡ olur ebvāb
 Eger olmazsa kimse meclis-ārā
 O meclisde olur mı ol dil-ārā
 Tekebbūr ḡılma aḡbāba cihānda
 Taḡayyūr irişür ḡāle bir anda
 Ḥayā ehli olan olur mükerrem
 Ḥayādur revnāḡ-ı evlād-ı ādem
- 750 Ḥayāsız olan ādem ādem olmaz
 Vefāsız olan ādem hem-dem olmaz
 Seferde ḡāşıl eyle sen refīḡı
 Refīḡ ile geḡür rüz-ı ṭarīḡı
 İrādet şāḡībī ola refīḡuñ
 Ṭoyılmaz şiddeti eyle ṭarīḡuñ

- Müdebbirle kılursañ âşnâyî
İrişür qalbe andan rüşenâyî
- Gerekdür ehl-i ‘âkile hüsn-i tedbîr
Laîf olur ger olsa beş takrîr
- 755 Edeb-i bihter bûd ez-genc ü mâlet
Edeb bes hûd hemîn nîkû-ıhşâlet
- Edeb gencîne ez-luţf-ı ilâhest
Edeb âyîn-i resm-i pād-şâhest
- Hikâyet-i müşâhib ki dost fedâkerde**
Cihânda bir sühan var idi evvel
Kemâl-i luţfile olmuş mükemmel
- ‘Alî hâşlet idi ol hûd muqarrer
Yüzi ihsânile olmuş münevver
- [53a] Bulunmaz hulkla anîñ nazîri
Sehîdür ‘âlemiñ muğnâ-dil idi
- 760 Yayılmışdı anîñ hûn-ı bisâtı
Sehîniñ eksik olur mı neşâtı
- Cemâli nûrile olmuş münevver
Hışâli ne ki olmuş idi ezher
- Ahi zâdesi olmuşdı refîki
Biri biriniñ olmuşdı şefîki
- Fezâ-yı nagehân ile refîki
Tutarız dik bir şeb ol tarîki
- Anı tahtîk iderler ahi-i kâr
Olur dizdânla ol gice ol yâr
- 765 Alurlar mağzen-i şehden bir zamâl
Düşer bir güne anlar ile ahvâl
- Şabağ olur olur ‘âlem münevver
Ufuqdan zâmir olur şems-i h’âver
- Olurlar kışşadan ol dem haber-dâr
Tecessüsde olurlar çâr u nâçâr
- Dutarlar mâl ile anları cümle
Kılurlar cellâdlar ol demde hamle
- Virürler anları diqqatle habse
Düşer tâli‘ leri ol demde bahse
- 770 Çeker ol nev-cevân ol demde haclet
Olur ‘arz ehline haclet mezellet
- Çekerler der ki sulţâna fi‘ l-hâl
Düşer anlar için çok kıl u çok kâl
- Haberdâr olur andan çün refîki
Perişân olur ol hâle şefîki

- İder ol der ki şāha nigāhı
Edā eyler du‘ ā-yı pād-şāhı
- Nişār eyler şehūn yolına mālın
Anıñ gūş eylemez sulţān maķālın
- 775 Muķarrer olur anda ķat‘ ola yed
Müfīd olmaz anıñçün māl ile sed
- [53b] Çü zāhir olur andan ol ma‘ āsi
Müyesser olmaz aķçayla ħalāşı
- Şefīķi pād-şāha ķıldı zārı
Anıñ desti kesilür çünki bārı
- Siyāset aña ħande olunsun
Ne ħāl ise o tenhāda olunsun
- Olur ol ħāceti sulţāna maķbūl
Görür ‘ arz ehline ol ħālī ma‘ ķūl
- 780 Şefīķi ħandan taşra elini
Tutar teslīm ile ħalkıñ dilini
- Gelür cellād ol revzen ķatına
Derūni tıtmış anıñ ayn-ı kine
- Murād eyler ķala emri ri‘ āyet
Ķılur mı emr olunca ol ħimāyet
- Hemān ta‘ yīnle çalcaķ zamānda
Refīķile görür kim bir mekānda
- Fidā itmiş refīķ aña elini
Siyāsetle kese ħalkıñ dilini
- 785 Bu ħālī pād-şāha eyler i‘ lām
Anıñ yoluna cānın itmiş in‘ ām
- Hemānā pāşeh ‘ afv eyler anı
Görür kim fidā eyledi cānı
- Refīķa aldı ħüsn-i zann ġālib
Anıñ şıdķına sulţān oldu t̄alib
- Refīķine çü ķıldı ol şadāķat
Çeker mi şādıķ olanlar nedāmet
- Bulur şıdķıyle ādem ķadr ü raġbet
Bulur mı şādıķ olmayan cemiyet
- Ġazel**
- 790 Nebāşed ber-ķarār evķāt-ı şıĥĥat
Nemīdānī to şıĥĥat rā ġanīmet
- Beher ġüne ki āyed mi ġüzārem
Cihān şod ħāne-i zaĥmet meşakķat
- [55a] Der Īn dünyā şodī mezrā‘ bi-uĥrā
Mekan zāyi‘ çün āmed vaķt furşat

- Kocâ kerden edâ şükr-i Hudârâ
Güzârem ni‘ meteşrâ şükr-i minnet
- ‘Adem râh-ı der ân üftâd der pîş
Emîrî mîkoned her kes ‘azîmet
- Bağiyye-i Sühan**
- 795 Şadâkatle geçür evkâtı her rûz
İrişe baht-ı devlet tâ ki fîrûz
- Gözet şöhetde dâyim hüsn-i âdâb
Ki senden râzı ola cümle aḥbâb
- Emîrî** dâyimâ to der vefâ bâş
Eger küyî-i sühan to hoş edâ bâş
- Mükerrem mişevd her câ vefâdâr
To in pend-i ‘azîz ânâ nîgehdâr
- Ne ki kon her çi bâşed ḥaḳḳ-ı şöhet
Vefâdârân girifte ḳadr ü rağbet
- Maḳâle-yi heştum der-edeb-i ehl-i ‘ışḳ**
- 800 Ḳanı vaḳt-i şebâb ü nevcevânı
İderdük seyr şadân gülsitânı
- Gelürdi gûşuḡa âvâz-ı bülbül
Olur pîr olanıñ aḥvâli müşkil
- Ḳalur mı cân u dilde lezzet-i ‘ış
İrişür her taraḑdan ḥâḡıra nîş
- Şafâ-yı cân u dildür nevcevânı
Gönülde bir güher dil ol nihânı
- Dirîğâ ol zaman kim ‘avdet itmez
Ol eyyâmıñ ḡayâli dilde gitmez
- 805 Ḳılur seniñ ḡavâdiş ḳalbi pâre
Bulunmaz istenürse aña çâre
- Civânide olur fi’l-cümle râḡat
Ṭerâvetde görür dîde melâḡat
- [55b] Der-her varakî peydâ sun‘-ı ḳalem-i ḳudret
Elvân muḡayir şod reng-i gül ü gülnâr
- În künc-i ferâğathâ muḡtar **Emîrî** şod
Ne bey ü şirâ dârem ne sâkin-i bârârem
- Bağiyye-i Sühan**
- Reh-i ‘ışḳ içre ḳıl ḳat‘-ı menâzil
Şevd der ‘ışḳ-ı cânân şevḳ ḡâşıl
- 810 **Emîrî** hoşter âmed hüsn-i aḡlâḳ
Nemâned câvidân kes ân der İn ṭâḳ
- Tezekkür mî-şevd çün nâm-i nîkû
Zi-âḡlâḳ ne gûyân ḡîr hoş-ḡû
- Ḥikâyet-i ‘ışḳ der ki cân fedâkerde**

- İşitdüm ‘ışkile ālūde bir yār
Anıñ gönline ‘ışk itmiş idi kār
- Ƙılurdı ‘ışk-ı yādın ekşer evķāt
Ol ‘ışk-ı yārile bulmış müşāfāt
- Gönül virmiş idi bir dil-rübāya
Umardı kim şala yaşına sāye
- 815 Gönülde ħālī olmazdı ħayālī
Ümīd eylerdi kim ire vişālī
- İderdi ‘ışkla her laĥza bāzār
‘Inān-ı ihtiyār anıñla nāċār
- Gece gündüz Ƙılurdı āh u zārı
Dilerdi görmege didār-ı yārı
- Düşerdi ol ser-i rāhında pürtāb
Gelür mi ‘āşık-ı üftādeye ħ‘āb
- Olurdi derd-i ‘ışkı her dem efzūn
Aķardı yaş yerine dīdeden ħūn,
- 820 Bu ħālile geçürdi neċe eyyām
Cihāndār Ƙılmış idi nā-kām
- Çekerdi ħasret-i dīdār-ı yārı
Ƙılurdi derd-i hicrānile zārı
- [56a] Meger bir gice eylerken ol efġān
Gelür aĥvālını şormaġa cānān
- İrer gūşına çün āvāz-ı cānān
Fidā eyler hemān ol demde ol cān
- İrişür menzīl-i aşlīsine cān
Olur ol perde-i ġaybīde pinĥān
- 825 Fidā eyler hemān naġd-ı ħayātı
Bulur ol rāhı ‘ışk iċre şebātı
- O şarf eyler o rāha naġd-i cānı
Ƙılur ħāşıl-ı ħayāt-ı cāvidānı
- Ƙadı ol rāh-ı ‘ışka bir ĥikāyet
İlā hazā el zamān olur rivāyet
- O tekmīl eyledi āyīn-i ‘ışkı
İletdi menzil teslīme şavtı
- Emīrī** ħayd-ı ‘ālem çışt der dil
Zi-ħayd-ı ‘ālem-i fānī to ġusil
- 830 Zi-ħayd-ı māsivā başīm āzād
Çonin üftād rāh-ı ‘ışk ez-şād
- Maķāle-yi nohhom der-edeb-i ħūb-rūyān**
Elā ey naĥl-i bustān-ı dil ü cān
Çerāġ-ı dīde-i ümīd-vārān

- Ola bâğ cemâliñden hazân-dür
Göñüller şevk-ı ruhsârûnla pür-nür
- Cemâlünle müşerref mülk-i dünyâ
Görür ‘uşşâk-ı rüyuñda temâsâ
- Meţâf-ı ehl-i ‘ışk oldı maķâmuñ
İrişün güş-ı ‘uşşâka kelâmuñ
- 835 Senün ħüsñünde derc oldı melâĥat
Senün medĥün oķur ehl-i feşâĥat
- Cemâlün eyle rüşen ĥâne-i dil
Niçe şabr eylesün ‘ışkıñda bî-dil
- Hevâ-yı ‘ışkla pür kııl dimâğı
Getür ‘ışk ile göñlüme ferâğı
- [55b] Senün ‘ışkıñla ehl-i ‘ışk olur mest
Ķalur mı ĥadri â‘lâ olanıñ pest
- Sen olduñ ehl-i ‘ışk içinde mümtâz
Sezâdur her ne deñlü eylesen nâz
- 840 Mükemmel oldı sende cemre-i ĥüsn
Saña besdür ki irdi behre-i ĥüsn
- Ķoma elden şaķın tarz-ı ĥicâbı
Şaķın keşf eyleme yüzden niķâbı
- Olubdur cümle ‘âlem ĥâle nâzır
Sen aĥlâķ-ı ĥüsnde olma ķaşır
- Şıfât oldı bu ĥalka ‘ayb bîni
Göñülde kimseye gösterme kîni
- Olursa âyine saña muķâbil
Niyâz ehl-i ‘ışkıñ ola ķâbil
- 845 Ķoş âmed dense sen güş itme anı
Sen anı imtiĥân eyle nihânı
- Şadîkiñle sezâ olmak müşâĥib
Muĥibbünle revâ olmak müşâĥib
- Gözet âdâbla sen nâm u nengi
Şaķın ĥışmile sen gösterme rengi
- Ķarîni şoĥbetüne ehl-i dil kııl
Ķasûdı ĥizmetiñden münfaşıl kııl
- Kimün kim ĥaşleti ĥüyı nigüdur
Cihân ĥalkı içinde müşk-büdur
- 850 Civâna lâyıķ olur ĥulk-ı nîğü
Olur memdüĥ-ı ‘âlem merd-i ĥoşĥü
- Menih dâmân-ı ĥod râ ĥâr u ĥâşâk
Ķi nîkü sūd bâşed dâmen-i pâk
- Ķi ‘işmet büd kes râ dâmen-i pâk
Bimâled rüy-ı ĥod râ ehl-i idrâk

- Hikāyet-i hūb rüy-ı zıst hū**
Cihānda var idi bir serv kāmēt
Görinmiş hūsn-i Yūsufdan ‘alāmet
- [57a] Perī rüy olmuş idi hūsn-i mümtāz
İderdi ‘āşıkā dem-be-dem nāz
- 855 Kışı tākı anıñ mihrāb-ı ‘uşşāk
Hām-ı ebrūsına her kimse müştāk
Olanlar çeşm ü ebrūsına nāzır
Temāşasına olurdu hāzır
Ferah virürdi hūsnī şeyh ü şāba
Niçe şabır idi teşne olan ābā
Hudā virmiş aña gerçi ki hoş rüy
Velī olmuşdı ol hilkatde bed-hüy
Aña olmuşdı pīşe bī-vefāyı
İder mi kimseye şīrīn edāyı
- 860 Gedāya eylemezdi zerre rağbet
Ganiye dağı kalmazdı hamiyyet
Bahār-ı hūsnine irişdi pāyān
Kimesne rağbet itmez oldu çendān
İrişür rüz-ı ‘ömrine hem āhir
Aña menzīl olur şahn-ı mekābir
Cevāñ iken gider görmez o perī
Görür mi bed-hişāl olan serīri
Kulūba virme bed hüyile suzı
Olur mı bed-hişāle ‘ömr rüzi
- 865 Vefāyla kılınır āşināyī
İki ‘ālemde bulur rüşenāyī
Kimesne kılını kılma sen āzār
Huşūnet kılma ehl-i hāle iş‘ār
Şağın senden kimse çekmesün āh
Mebādā kim çeke āhı sehergāh
Eger senden düşerse halkā nefrīn
Yaraşur mı kabā bed hūya zerrīn
Kerem ehli kılur mı cevri ‘ādet
Bulur mı ehl-i zulm olan sa‘ādet
- 870 Olur mı māl ile hūsnüñ bekāşı
Görinür zālīmüñ dürlü şağası
- [57b] Velī ‘āşık gerekdür pāk-dāmān
Ebeddür hāric olmaz merd-i meydān
Cevān ola bile ol kadr ü kıymet
Çeker bed hū olan soñra nedāmet

Emîrî luṭf-ı ḥübî âmed aḥlāk
Kesîrâ dâst bâyed ‘ahd ü mişāk

Libās-ı fâḥîr-i mü ’min buved ḥū
Beher cā nîk ḥū üftād nî-gū

Ḥikāyet-i ḥüb-rüy bâ-ḥayā

875 Vardı bir melik-zāde ‘ırāḳî
Anıñ mezkûr olmuş tımṭurāḳı
Sūḥan āndan gelürdi şeker-āmîz
Şafā-yı ḳalbile olmuş seḫer-ḥîz
Ol aḥbābına olmuşdı vefādār
Ḳimesne anı bilmezdi cefākār
Ḳamer ṭal‘ at idi ol ḥüb sîret
Şinās ehli idi ehl-i başîret

Nihāl-i ḳaddine serv egdi başı
Şıḡar mı meclis-i ḥāşına nāşı
880 Ser-ā-pā ḳaddi olmuş şîve ü nāz
Ḳılurdi ḳışşā-i ‘ışkî ser-āḡāz
Yañaḡı rengi olmuşdı anıñ gül
Ḥaṭṭ-ı müşkîni olmuş idi sünbül
Cihānıñ ḥalkına olmuşdı şāhid
Esîr-i ‘ışkî olmuş niçe zāhid

Peder ḳılmış aña bir duḡter iḡzār
Nigāḡ itmiş cihāzîn baḡlamış bār

Müheyyā olmuş aña bir büt-i çîn
‘Arūsı eylemişler aña tezyîn

885 Mübārek şebde düşmişdi ḳırānı
Kemālindeyidi aña nev-cevānı

Perî-peykîn aña olub dilārām
Civān-ı nāzenîne olmuş ol rām

[58a] Gelür ḳarşusına anıñ ātāsı
Görür anı olur ḡālib ḫayāsı

Anası bast ider ol ḫāle ilcār
Ḳifāyetle ḳılır aḫvāli iḡhār

Ġazel

To-rā cā dil-berā bālîn-i nāzest
Ser-i men der-ser-i rāh-ı niyāzest

890 Nemî-şāyed zî-ḫāṭır laḡza zāyil
Ḥayālet der dil-i men dil-nevāzest

Devā-yı ḫeste dil-şod murḡ-ı cānān
To-rā der-teşnegi ān çāre-sāzest

Ḳocā Ġn murḡ-ı dil pervāz kerden
Siyeh çeşmān-ı cānān şāhbāzest

Gilî der-râz-ı dil üftâd güftâr
Emîri in sūḥan güften çî râzest

Baḳiyye-i Sūḥan

Bu sözden ḥaşr olur varmaz ‘arüse
 O mâyl olmaz andan ala buse

895 Bu resmile ḥayâ lâyıḳ civâna
 Ḥayâniñ fażlı gelmeye beyâna

Kim olsa bî-ḥayâ bî-şerm ü bed-ḥû
 Sa‘ âdet menzilinden irmeye bû

Ḥayâdan kimde gördünse nişânı
 Aña kıl dâyimâ sen mihribânı

Ḥayâ ehli olur ekşer vefâdâr
 Olur mı şerm olan ḡayet cefâkâr

Çi bî-şermî **Emîri** bî-ḥayâyî
 Nemî-bâyed be-ankes âşnâyî

900 Beher câ mü ‘minân ehl-i ḥicâbest
 Şafâ-yı kalb üçün mâhtâbest

Ḥayâ ber mü ‘minân fâhr-ı libâsest
 Zi-nîkân in ḥaber ḥod iktibâsest

[58b] Biyâ ey muṭribân-ı dil-nevâzân
 Gönül eglencesi olur nedîmân

Nevâlar ile ‘uşşâka ḥicâzı
 Kılâsın ḡam gününde çâre sâzı

Şafâdur câna olursa ḥoş-âvâz
 Maḳâmına göre oluna pervâz

905 Gerek kim perdesince keşf ola râz
 Olur mı her kişi ‘âlemde hem râz

Nedîm olan bile ḥadd-i maḳâlin
 Gözetsün her ne yüzden gelse ḥâlin

Taḥammül deñlü baş ide kelâmı
 Kimesne ḥâtırı çün çekme nâmı

Çaçan kim ola ger meclis küşâde
 Sözi çok eyleme anda i‘âde

Ṭaleb olunduḡunça söyle nükte
 Düşürme ḳâliñ âzâsına sekte

910 Olur her bir maḳâmıñ bir maḳâli
 Aña göre düşürse ḥasb-i ḥâli

Sözüne olmaya çün anda raḡbet
 Ne sūd olur çekersin ger şu‘ûbet

Olursa meclis ehlinde eger şevḳ

- Ziyâde eyle şevkı tâ ola zevk
 Ğazeller eyle inşâ hasb-ı hâle
 Ki mâyil ola herkes ol maķâle
- Sözi her {bir} yerde şarf itme zevâyid
 Sözüñdür hâşıl itsünler kavâyid
- 915 Beher menzil ki cānān rā ne-bīnem
 Der-āncā hiç sāmān-rā nebīnem
- Resed ber cān u dil zaḥmi ez ānsū
 Tīr-i ğamze bī-ġān-rā nebīnem
- Be cānem mütteḥid şod ı şķ-ı cānān
 Velikin çün kim cān-rā nebīnem
- Sūḥan rā piş-i nādān nīst kıymet
 Kocā ān yār-ı ḥandān rā nebīnem
- [59a] ı Azīmet kon **Emîrî** ber der yār
 Muķīm üftāde miḥmān rā nebīnem
- 920 Ğanīmet bil dem-ā-dem rüzġarı
 Geçür şükr ile eyyām-ı bāḥarı
- Teferrüc eyle ġāhī lāle-zārı
 Geçürme ḥūznile vaķt-ı bahārı
- Göründi her varaķda şun ı Mevlā
 Anıñ zikrile olmaķ oldu evlā
- Mezāhirdür anıñ emrile eşyā
 Cemād oldu kimi insān ġüyā
- Kılıbdur şaḥn-ı bāġı serv rā nā
 Görür ı ibret naķar kıldıķca bīnā
- 925 Edā eyle dem-ā-dem zikr ü şükrin
 Göñülden dūr kıлма laḥza fikrin
- Naşībiñ irişür luḥfi Ḥudādan
 Muķadder saña oldur ibtidādan
 Götürme minnettin her bir denīnūñ
 Kimesne bilmesün aşlā enīnūñ
- Tevakķu ı itme ednādan murādı
 Ḥudā bilür ne ise *men erāđ*
- Zamān irdikce seyr kııl kenāruñ
 Nev olduķca olur buni bahāruñ
- 930 Naķar kııl ı ibret al bostān u bāġa
 Ne ḥāletdür ḳonan bülbul ü zāġa
- Biri pūr-şevķdür kıılmış ḳanā ı at
 Birine cīfe-cūyıdur şanā ı at
- Niçün ḥalk oldu insāna naķar kııl
 Żalālet rāhına düşme ḥazer kııl
- Naşīḥat-ġīr olan ḳaḥ ı itdi menzil

- Cehâletde kılanlar cāyı müşkil
Emîrî vaqt ü ân gâyet serî‘ at
 Teğâföldür dil-i mü‘min şeni‘ at
- [59b] 935 Ğâyet cüy-ı dâyim-i Hâk Kerîm est
 Be-hâl-i mü‘minîn Mevlâ Raĥîm est
- Hikâyet**
 Hoş elhân itdi bir meclisde âvâz
 Ki âvâz ile anda keşfolâ râz
 İderdi gâhi meclisde şetâret
 İderdi ğam çeresni hisâret
 Kılurken bir gece meclisde şadı
 Gönülde zâyil eyledi sevâdı
 Yağar huddâmdan bir kimse ‘ üdü
 O zann eyler ki kılmış ola südü
- 940 Hoş âvâze ziyânın bilmez ammâ
 O ya‘nî tîb ider meclisde peydâ
 Muğannî dâmenin tıtdı yüzine
 Buğârı irmeye tâ kim gözine
 O fehm itmez ki kılmışdı kabâhat
 O bilmez ne yedigün işüde feşâhat
 Elâ ey hoş yârân-ı mecâlis
 Bile ef‘ âli yârân-ı mecâlis
 Olur her meclise bir nesne lâyıķ
 Olur mı her kişi meclisde fâyıķ
- 945 Bir olmaz her kişiniñ kadri zâmir
 Olur her biri bir fen içre mâhir
Emîrî kadr ü kıymet dâñ her câ
 To kârî kon şevêd ân kâr der câ
 Belî meclis bûd her câ emânet
 Nemişâyed kesi kerden hıyânet
- Münâcât-ı hâtime-i hikâyât**
 Beni kıldıñ İlâhî çünki insân
 Umaram kim olam luţfuñla ĥandân
 İlâhî dâyim olsun dilde zikriñ
 Mezîd ni‘ met oldu ĥalka şükrüñ
- [60a] 950 Gönülde çıkmasun bir lağza fikriñ
 Cilâ-yı ĥalb-i mü‘min oldu zikriñ
 İrişdür luţfiñ eyle baña ‘ işmet
 Müyesser kılm rumûz-ı ‘ ilm-i ĥikmet
 Derûn-ı dilde memlûdur muĥabbet
 Yeter çekdüm reh-i firĥatde mihnet

- Emîrî** it şer düşmândan dem-â-dem
Maķâm-ı hüzün olubdur gerçi ‘ âlem
- Benüm çâk itme ‘ aybum perdesini
Hâķîr itmez ğanî perverdesini
- 955 Seniñ hûkmüñdedür cümle mezâmir
İki ‘ alemde sensin hûkme ķadır
- Umar dil luţfuñı bātın u zâhir
Hudâyâ sensin aĥvâlüme nâzır
- Beni sen nâr-ı düzaĥdan ķıl âzâd
Târîķ-i müstaķîme eyle irşâd
- Görünmeye gözüme naķş-ı dünyâ
Beni râh-ı Hudâda eyle binâ
- Gören didâr-ı ma‘ nâdan nişâne
İrişe pertevinden lem‘ a câne
- 960 İrişdür rüy-ı Bâb-ı selâma
Hâbîbüñ yüzi göstere ‘ alâma
- Selâmetle oķunsun ĥaţ-nâme
Bu şoĥbet-nâme ķılsun bir ‘ ilâme
- Nazar kıldıķça yâd eyleye aĥbâb
Naşîhat-nâmedür ma‘ nâda her bâb
- Murâd aĥbâbdan ancaķ du‘ adur
Gönül ma‘ nâ yüzinden âşnâdur
- Ķılupdur rûĥ-ı evvel âşnâyî
Bu menzilde virür ol rüşenâyî
- 965 Anıñçün yâd olunur âşnâlık
Ki dilde ĥâşıl ola rüşenâlık
- Şafâyile du‘ âlar ola ihdâm
İrişe ecri anuñ rüz-ı ferdâ
- [60b] Bi-tevfîķ-i İlâhî âmed itmâm
Biĥamdillah ki şoĥbet-nâme şod nâm
- Ser-â-pâ geşte İn âyin âdâb
Çi rüşen geşte güyâ hest mehtâb
- Murâd-ı dil şod imlâ geşte ĥâşıl
Şevem ber raĥmet-i Sübhân vâşıl
- 970 Tamâm âmed bî-tevfîķ-i İlâhî
Tevân kerdem bâ İn nüşĥa nigâhi
- Ķarîn-i ĥâl-i men tevfiķ bādâ
Der-în nüşĥa heme taĥķîķ bādâ
- Murâd-ı dil buved âdâb-ı şoĥbet
Keşîden der-cihan bisyâr-ı ğurbet
- Be-rûĥ-ı men du‘ â mikon hediyye

- To rā hem mi-resed ez-ḥaḳḳ-ı ‘aṭiyye
 Selāmullāhi ‘alā-Ṭahā ve Yāsīn
 Ez-ān zāhir şod ādāb īn dīn
- Tariḫ-i Lafzi**
- 975 Çü şoḫbet-nāme ilhām-ı ḥaḳ būd
 Merā taḳrīr-i ādāb est maḳşūd
 Şalāt-ı Muştafā rā kerdem evvel
 Ḥabībullah şeved ez-bende ḥoşnūd
 Çi ḥoş üftād kesbūden mü’eddeb
 Mü’eddeb kes beher cā hest mevdūd
 Biḥamdillāh müyesser keşte itmām
 Zi-hicret nühşed ü nüh hem neved būd
- Tariḫ-i Süḫan-ver**
- Şıḡar mı şerḫ-i aḫvālüm beyāna
 Naşīḫat-nāme gelsün der-meyāna
- 980 Oluna şoḫbet ādābı ri’āyet
 Cihānda kimse kılmaz cāvidāna
 Sebeb olsun du’ā kılmāḡa yārān
 Cihān içinde kılsun bir nişāne
- [61a] Bu vārid oldı itmāmına tārīḫ
 Bu şoḫbet-nāmedür şāḫib-dilāna
- Süḫan-i lāyiḫa**
- Ḥūdāvend-i cihān Ḳayyüm [u] dānā
 Be-her menzil ḥacālem hest bīnā
 Zi nūr-ı ḥaḳ müşerref cümle eşyā
 Nemānem bī-fer bī-nūr-ı ĩncā
- 985 Ḥudāyā nām-ı to raḥmān ü süḫān
 Merā mesdūd gerdan bāb-ı nīrān
 Zi-çeşme ḥ’āb-ı ḡaflet rā to bü’ḡşā
 Cīvār-ı maḡfıret bāşed merā cā
 Biyā ey yār ez-dil ḡuşşa ber-dār
 Du’ā kon cān-ı mā rā şād mīdār
 Heme ĩn kışşa-yı men ‘arz-ı ḫālest
 Temennā-yı du’ā rā ĩn maḫālest
 Derĩn şafḫa bümānd ĩn nişāne
 Du’ārā tā ki bāşed ĩn behāne
- 990 Ki yād-āver buved der-rūzgārī
 Ümīd-i raḥmet āverden biyārī
 Cihān şod mezrā’ āḫirī muḳarrer
 Bikom zıkr-i Ḥudā ez dil mükerrer
 Refīḳ-i men şeved āḫir çü ā’ māl
 Şeved der zıkr ü şükr ĩn cümle aḳvāl

- Merâ yek fâtiha meḥ^vân zi-şefkat
Keşîdem der-cihân bisyâr furkat
- Kerîmânra kerem üftâd ‘âdet
Kerîmânra sezâ âmed sa‘âdet
- 995 **Emîrî** mürde-i güyâ der âncâ
Zi-mütü dem-be-dem âḥbâr bü’gşâ
- Du‘a-yı be-her men mîkon to iḥsân
Biḥamdillâh ki dârî der-dil îmân
- Mekon ez-luḥf-ı ḥod yârâb to nevmîd
Zi-dergâhed giriftem men çü ümmîd
- [61b] Recâ-yı bende der dil hest çendân
Temennâ-yı merâ maḥbûl gerdân
- Ḥâtime-i kelâm ve’s-selâm**
- Dinilsün ma‘rifetde dâyim aḥbâr
Rivâyet oluna aḥbâr-ı âgyâr
- 1000 Libâs-ı zühd ü taḫvâ ola berdüş
Şarâb-ı ma‘rifetde oluna nüş
- Kim itse ma‘rifet ...² beni ḥâşıl
Maḥâm-ı ḫarîbine olur o vâşıl
- Tefekkür eyle ḫulḫ-ı enbiyâyı
Niçe ḫalk oldu faḫr-ı aşfiyâyı
- Ne ḫâk-i pâk olur ḫâk-i Muḫammed
Virildi aña boyle ḫadr bî-had
- Vücûd-i pâki oldu dürr-i meknûn
Aña vârid olupdur kâf u elnûn
- 1005 Anuñ nûriyle oldu dîde bînâ
Anuñ şevkıyle ‘âşıklar tüvânâ
- Anıñçün vârid oldu *lafz-ı levlâk*
Anıñçün ḫalk olundu menzil-i ḫâk
- Sülûk eyle tarîḫ-i Muştafâya
Sülûk eyle irişür dil-şafâya
- Sülûk ehli kıılır taḫhîr-i bâḫın
Ṭahâret zâmirinde ḥod meḥâsin
- Gerek mü’min ki olan bâ tahâret
Ola zâhirde bâḫında mahâret
- 1010 Cemâ‘ atle edâ eyle namâzı
Cemâ‘ atden bulursın çâre-sâzı
- Ḫaçan bir vaḫt irişe muntazır ol
Der-i Mevlâda dâyim müfteḫir ol
- Gönülde ḫâlî itme fikr ü zikri

² Okunamamıştır.

- Edā kı l kudret oldu ğınca Şükri
İri Őe çünki evkâtı namâziñ
Edā-yı farz idüb eyle niyâziñ
- [62a] O zâtına sözi olmazsa zarüret
Ki ğalbe gelemeye andan küdüret
- 1015 Ne deñlü ço ğ iderseñ zıkr-i ğağķı
Ziyâd eyler derünuñda o Őıdķı
Göñülde virme yer merdüd-ı ğağķa
Keder gelmeye levĥ-i dilde Őıdķa
Eger efķâr-ı ğağ olursa zâyil
Dile ânide yol bulur ‘azâzil
- Ħavâs-ı ğamseye düzd oldı Őeytân
Ķulüb-ı ğıfz ide luĥfile raĥmân
Bulursın meger Őeytândan selâmet
‘İbâd Őâliĥe çoğdur kerâmet
- 1020 Nedâmetle kı l istiğfâr dâyim
Bu ma‘nâya ola ğalbiñ mülâyim
Kelânullâĥ eyle i‘timâdı
Kelâm-ı ğağ ğadim iri Ődi ĥadi
Ħuzür-ı ğalbe eyle ‘ibâdet
Olupdur tã‘at-ı ğağ ĥod sa‘âdet
Emiri nağŐ-ı imlâ râ ğalem-keŐ
Zi-Şuğl-ı mâsi râ cümle ğadem-keŐ
Bi-Őıdķ enderün mikon Őehâdet
Güzâr-ı evğât ĥod râ der ‘ibâdet
- 1025 Zi-ĥâme âmed allâme-i çend
Be-mânend der-cihân çün noğta-i ğand
Şeved pür-ğaflet eger ibn-i âdem
Begüyem der süĥan vâllahü ‘âlem
Temmet-i bi avnillâhü te‘âlâ ve ĥüsni
Tevfîķihi fî 999

KAYNAKÇA

- AKKUŐ, Metin, (2006), Divan Edebiyatının Anlam Dünyası, Fenomen Yay., 1.Baskı, Ankara.
AnaBritannica Genel Ansiklopedis, (1992), Ana Yayıncılık A.Ő., İstanbul.
BANARLI, Nihâd Sâmi, (1995), “Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, XVII. Asır Türk Edebiyatı”
Milli Eğitim Basımevi, Erz.
BANARLI, Nihat Sami, (1998), Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, MEB.Yayınları, 2 cilt, İstanbul.
Büyük Türk Klasikleri, (1985), Ötüken Yayınları, Ankara.
CANIM, RIDVAN, (1990), Latifi, Tezkiretü’Ő-Őuara ve Tasıratü’n-Nüzama Atatürk Üniversitesi
SBE., Doktora Tezi, 2 cilt, Erzurum.
ÇELEBİOĒLU, Amil, (1994), Kjanuni Sultan Süleyman Devri Türk Edebiyatı, MEB. Yayınları,
İstanbul.
DEVELİOĒLU, Ferit, (1990), Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi Yayınları,
Ankara.

- DİLÇİN, Cem, (1983), Yeni Tarama Sözlüğü, TDTK, Yayınları Ankara.
- ETİK, Arif, Farsça-Türkçe Lügat, Salah Bilici Kitabevi Yayınları, İstanbul, Tarihsiz.
- GÜZEL, (2006) Abdurrahman, Dinî- Tasavvufî Türk Edebiyatı,3. Baskı, Akçağ Yay., Ankara, s. 704
- İPEKTEN, Haluk, (1992), v.d.,Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, KTB.Yayınları, Ankara.
- İPEKTEN, Haluk, (1995), Eski Türk Edebiyatı, Nazım Şekilleri ve Aruz, Dergah Yayınları, İstanbul.
- İSEN, Mustafa, (1979), Kühü'l-Ahbar'ın Tezkire Kısmı, İnceleme-Metin, Doktora Tezi, Erzurum.
- İslam Ansiklopedisi(TDV), (1992), TDV Yayınları, İstanbul.
- KUTLUK, İbrahim, (1978), Hasan Çelebi Tezkiresi 2c, Ankara.
- Latifi Tezkiresi, (1999)Haz. Dr. Mustafa İsen, I.Baskı, Akçağ Yay., Ankara.
- LEVEND, Agah Sırrı, (1980), Divan Edebiyatı, (Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar)İstanbul.
- LEVENT, Agah Sırrı, (1996), Türk Edebiyatı Tarihine Giriş.1.Cilt. TTDB., 3. Baskı, Ankara.
- ONAY, Ahmet Talat, (1996), Türk Halk Şiirinin Şekli ve Nevi,(Haz. Kurnaz, Cemal) Akçağ Yayınları, Ankara.
- PALA, İskender, (1991), Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Akçağ, Yayınları.
- Sami, Şemseddin, (1989), Kamus-ı Türki, Enderun Yayınları, İstanbul.
- Sehi Bey, (1995), Heş-Behişt, Haz. Dr. Mustafa İsen, Akçağ Yay., I.Baskı, Ankara.
- Türk Dili ve Ansiklopedisi, (1977), Dergah Yayınları, İstanbul.